

A
selmecbányai
bányászati tanintézet
érmei és utóéletük

Összeállította
Rayman János
Pécs, 2020

Kézirat gyanánt
Lezárva 2020.

A Selmecbányai tanintézet érmei

A bányászati szakképzés Selmecbányán

A Habsburg birodalom területén már a 17. században megkezdődött a kincstári bányászati szakképzés megszervezése és elkezdődött az oktatás is. Ekkor még a céhszerű képzést tekintették irányadónak. A kiszemelt ifjút tapasztalt szakember mellé osztották be, és mindennapi munkájuk során a tanonc megtanulta a bányászattal kapcsolatos alapvető ismereteket. Legkorábbi ilyen irat 1605-ből ismert, amely a növendékek (expectansok) szolgálati helyéről rendelkezik az alsó-magyarországi bányakamaráknál és bányahivataloknál. A bányászati képzés fejlesztéséről és magasabb szintre emeléséről, egy 1716-ban kiadott irat ad hírt, már bányász és kohász tanintézet felállítását javasolja. Rövidesen, 1717-ben az ősi csehországi bányavárosban Sankt Joachimsthalban (ma Jáchymov) meg is kezdte a működését egy ilyen tanintézet, bár csak négy tanulóval.¹

1732-ben az udvari kamara úgy rendelkezett, hogy fenntartja magának az expectansok alkalmazási jogát, és évenként 120 forint javadalmazásban, tulajdonképpen tanulmányi ösztöndíjban részesíti őket. Tehát egy kiválasztott gyakornok csaknem akkora fizetést kapott, mint egy olvasztár. Most már teljesen egyértelmű, hogy nem iparos mesterek oktatása, hanem irányításra is kiképzett műszaki szakemberek képzése volt a cél.

A selmecbányai bányászoktatás előzményeire nincsen adatunk. Eddigi ismereteink szerint III. Károly király (VI. Károly császár) 1735. június 22-én kiadott uralkodói rendelete alapján kezdődött Selmecbányán a „Berg Schola” a bányászat iskolai oktatásának megszervezése. Johann Christian Reimbs joachimsthalai bányaintéző az udvari kamara részére összeállított egy javaslatot »Instruction« címmel². Ebben a joachimsthalai mintát használta fel az alsó-magyarországi (Garam vidéki) kincstári bányászati és kohászati szakképzés megszervezéséhez. De a magyarországi tanintézetben a pénzverésre és az arany beváltásra is kiképezték a fiatal gyakornokokat. Az 1740-es években Szomolnokon és a Bánságban Oravicán is létesült hasonló tanintézet. De viszonylag hamar megszűntek, Selmecbánya maradt a Habsburg birodalomban az egyetlen olyan műszaki szakképző intézmény helye, ahol a bányászati és kohászati képzés magas színvonalon biztosította a bányák és feldolgozó üzemek részére a képzett műszaki, szakmai vezetőket. Akiket a tananyag megtanulásán túl arra is kötelezett az szövegben az Instrukcion, hogy „...Ő császári és Királyi Katolikus Felsője és a közjó javára hűséges és legalattvalóibb üdvös szolgálatait idővel tanúsíthassa...”

Mivel az Instrukció magyar fordítása is megtalálható Zsámboki László fontos munkájában, a bányajogszabályok, bányamérés, ércelőkészítés, érc- és fémelemzés (kémlészet), kohászat területét is érintő részletekre ott rá lehet találni.

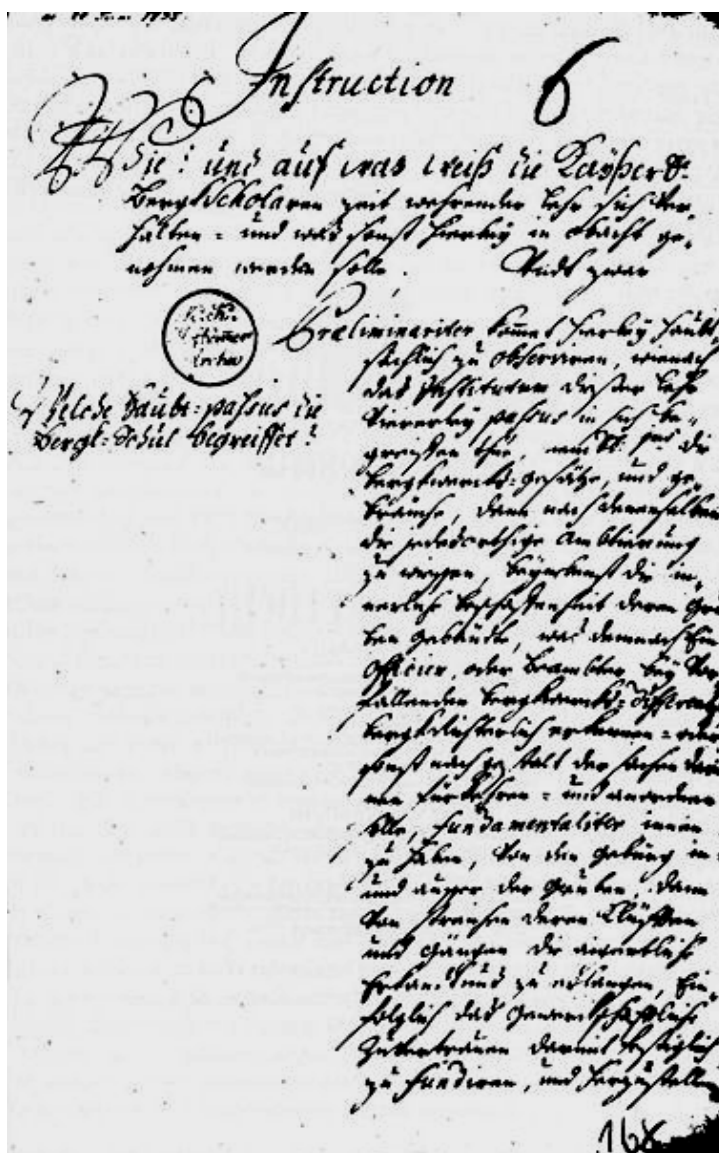
Intézkedett a leirat a tanulmányokhoz nélkülözhetetlen demonstrációs eszközök és könyvek beszerzéséről is. 1737-ben bányamérési eszközök, térképek és tervrajzok készítéséhez rajzeszközök, gépi berendezések működőképes modelljeiről, ásvány- és közettárról, kohászati és kémiai laboratórium felszereléséről is történt külön intézkedés.

¹ Zsámboki László: Selmectől Miskolcig 1735-1985. NME Sokszorosító üzem 1985. 14. old.

² Instruction (Tulajdonképpen tantervi utasítás. A 13 pontba szedett utasítás teljes fordítása elolvasható az előbbi Zsámboki könyvben 19-30 old.) Hofkammerarchiv Wien kézirat.

A gyakornokok részére berendezett vegyészeti laboratórium a magyar vegyészeti oktatás kezdetét is jelentette. Az előadók kísérleti bemutatói is ebben az időben kezdődtek el. Tehát az előadáson elmondottak egyes részleteit az oktató kísérleti eszközök felhasználásával az előadás során bemutatta. Ezeket és más kísérleteket a gyakornokok külön laboratóriumban elvégezheték.

Az iskola tanulói jelentős könyvtárat használhattak, amely, nem csak vásárlás útján gyarapodott. A tanárok és volt tanulók tulajdonából is sok könyv került a könyvtárba. Szerencsére a könyvtár jelentős részét Trianon után áthozták Magyarországra és ma Miskolci Műemlékkönyvtár néven a Miskolci Egyetem könyvtárának része.

Az Instructio első oldala

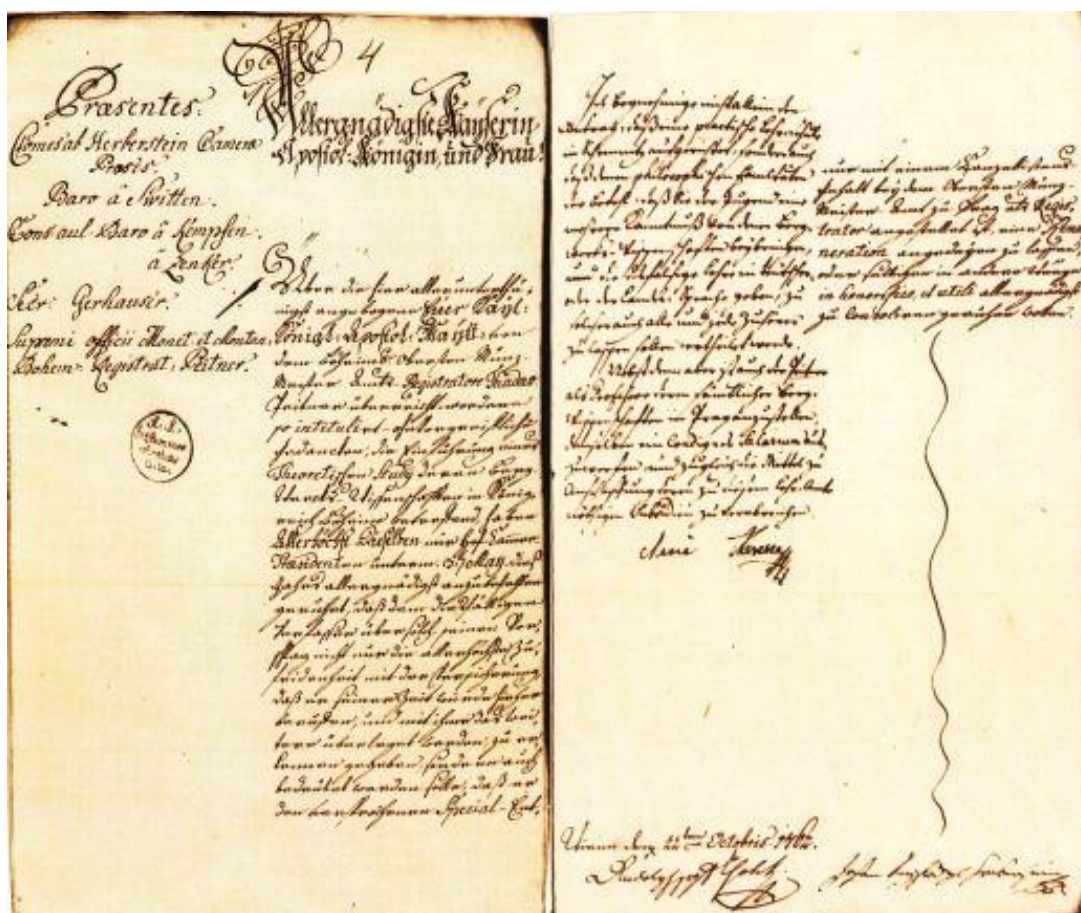
A Selmecbányán alapított bányatisztképző tanintézet (Bergschule, Berg Schola) feladata az 1758-ban kelt bécsi leirat szerint az alábbi szakterületekre kívánta kiképezni és alkalmas vezetővé formálni a praktikánsokat: kémlelészet, fémmeghatározások, földtani ismeretek, bányaácsolatok, bányamérés, ércelőkészítés, ércolvasztás, víztározók építése, gépészet és erdészet.

Ezekhez anyagismeret, és anyagkezelés, könyvelés és gazdasági ismeretek is kellettek. Majd megjelent a pénzverés és aranyváltás területe is. Ezekhez képeztek ki hozzáértő szakembereket, akiknél a termelési feladatok mellett, az igazgatási, jogi feladatok alapos megismerését is szükségesnek tartották.

1762-től már az akadémia szervezése is elkezdődött, amikor az oktatás szakmai színvonalának növelésével az intézet Akadémiává fejlesztése volt a cél.

Johann Thaddäus Peithner a csehországi bányászati hivatal munkatársa 1761/1762 telén keltezés nélkül, részletes javaslatot dolgozott ki és nyújtott be az udvari kamarának a bányászati és kohászati tudományok oktatásának szervezésére. Az uralkodó és a kamara tanulmányozta a javaslatot. Szakértő tanácsadókkal összeült tanácskozás 1762. október 22-én határozatot hozott.

E szerint létre kell hozni a birodalom számára egy olyan tanintézetet, ahol jó elméleti és gyakorlati felkészültségű bányász és kohász szakembereket lehet képezni. Az intézet helyét Selmecbányán találták meg. A Peithner javasolta négy év helyett két év lett a német nyelven folyó tanítás ideje. A tanácskozás jegyzőkönyvét Mária Terézia királynő is ellátta kézjegyével. Ezzel lényegében megteremtették az akadémiai képzés feltételeit.³

Az Akadémia létrehozásáról lefolytatott tanácskozás jegyzőkönyve 1762. október 22-én, Mária Terézia aláírásával

³ Hofkammerarchiv. Wien. 30. Münz- und Bergwesen. I. Abt. Fasc. Rote Nr. 225

1763. június 13-án Nikolaus Joseph von Jacquin (1727-1817) a már akkor jól ismert, később nemzetközi hírnévű tudóst kinevezték a gyakorlati bányászat és kémiai professzorának, aki 1764-ben berendezkedett Selmecebányán.

1765-ben Nikolaus Boda lett a gépészet, mechanika és hidraulika tanára. Az új professzorok, már nem egy kis vidéki tanintézet oktatói, hanem valódi mérnökképző felsőbb iskola tanárai voltak. Ekkor már akadémiai szintű oktatás folyt Selmecebányán.

Nikolaus Jacquin arcképe

1770. április 3-án hozott rendelkezésekben⁴ már írásban is így szerepelt a tanintézet, valóságosan is megkapta az Akadémiai rangot a bányatisztképző. Európa egyik legkorszerűbb, magas színvonalú képzést biztosító intézetévé vált (Bergakademie). A képzési időt ekkor emelték fel két esztendőről háromra. A tanulmányi időt csak 1846-tól emelték tovább, négy esztendőre. Bár az erdészeknél megmaradt a három év tanulmányi időként, de valójában a gyakorlatban végzett munka utáni vizsgákkal ez is szintén megnőtt.

⁴ Systema Academiae Montanisticae 1770. ápr. 3. Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Selmecei Műemlékkönyvtár.

A tanintézet az egész Habsburg birodalom számára képzett elsősorban műszaki, szakmai utánpótlást. A tanoncokból már mérnökök lettek, akik nem csak a bányüzemekben, és feldolgozó létesítményekben, az ércelőkészítéstől a fémek előállításáig, továbbá a fémfeldolgozás különös és fontos részét jelentő pénzverésben, hanem mindezekkel kapcsolatos hivatali feladatok elvégzésében is megfelelő kiképzést kaptak. Ezért igyekeztek kiváló szakembereket megnyerni az iskola katedrájához.

Nem véletlen, hogy tanárai között számos nemzetközi hírű tudóst is találunk. Az ismertebbek: *Cséti Ottó*, *Christoph Traugott Delius*, *Christian Doppler*, *Farbaky István*, *Hermann Ebbekmil*, *Nikolaus Jacquin*, *Kerpely Antal*, *Mikoviny Sámuel*, *Johann Taddäus Peithner*, *Ruprecht Antal*, *Schenek István*, *Giovanni Antonio Scopoli* és még sokan mások.

Tudós tanáraik tankönyveit nem csak Selmecebányán használták. A francia bányatisztek oktatásánál is szerepet kaptak. Az École Polytechnique néven létrehozott francia „műszaki egyetem” 1794-ben a selmeci akadémia laboratóriumi oktatási módszerét vette át.⁵ A tervezet kidolgozásában részt vevő francia szakemberek többsége is jól ismerte a magas színvonalú és követésre érdemes magyarországi bányászati és kohászati oktatást.

Az intézet Akadémia megnevezése 1904-ben szűnt meg, amikor főiskolává szervezték. Utána már bányászati és erdészeti főiskola volt a neve.

Az I. világháború végén, az összeomlás után 1918. december 6-án a magyar pénzügyminisztérium elrendelte a főiskola áttelepítését az elcsatolásra került városból. Majd 1919. február 20-án Sopron városát jelölték ki a menekülő iskola befogadására és elhelyezésére. Így javai nagy részét hátrahagyva, a nagyhírű bányászati és erdészeti főiskola a megmaradt Magyarországra, Sopronba költözött.⁶

A selmeci akadémia létrejöttéhez érdemes hozzátenni, hogy a szászországi Freibergben, az ősi bányavárosában, hasonló oktatási előzmények után, mint Selmecebányán is, Franz Xavér von Sachsen (1730-1806) választó fejedelem 1765 végén alapította meg az első német Bányászati Akadémiát.⁷

A korai bányászati akadémia az alábbiak voltak:

- Kongsberg, (Norvégia) 1757-1814
- Selmecebánya 1762-1918
- Prága 1762-1772
- Freiberg 1765-től máig

⁵ Convention nationale. Gazette Nationale ou le Moniteur Universel.1794. szept. 29.

⁶ A bányászati oktatás története a sok kiváló szerző által összeállított Vivat Academia címen az OMBKE és OMEE kiadásában, Budapest 1985-ben megjelent könyvben részletesen is tanulmányozható.

⁷ Avertissement. 1765. nov.13. in Paul Arnold-Wener Quellmatz: Sächsisch-thüringische Bergbaugeschichte. Leipzig. 1978. 107-108.

A bányászati oktatás tanulmányi érmei

Szokatlan és érdekes kezdeményezés volt a bányász hallgatók számára kitalált versenyvizsga. 1747-ben vezették be Selmecbányán a bányászati tanintézetnél a versenyvizsgákat. A vizsgák rendjét az 1747. március 30-án és 1755. november 20-án kibocsátott királyi rendeletek szabályozták.⁸ A rendelet szerint a versenyvizsgákra önként jelentkező hallgatóknak nagy üzemi tapasztalattal rendelkező bányász altisztekkel és bányászokkal kellett versenyre kelniük. A legjobban teljesítők jelentős kitüntetésben részesültek, mivel a győztesnek egy 15 dukát súlyú aranyérem volt a jutalma, a második díj ugyanolyan ezüstérem, ami 35 g-ot nyomott.⁹ Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az aranydukát ~3,5 g volt, tehát a győztes, egy 52,5 g-os szép aranyérmet kapott. A rendelet azt is lehetővé tette, hogy a nyertes hallgató kérésére aranypénzben fizessék ki a 15 aranydukátot. Arra nem találok magyarázatot, hogy a később, az eredetinek leírt aranyérmek miért csak 41,73 g-ot nyomnak. Ez már alig 12 dukátnak felel meg.

Nem kaphattak jutalmat kiváló vizsga esetén sem azok a tanulók, akiknek erkölcsi magatartása esett kifogás alá, továbbá azok sem, akik már valamilyen állásra kaptak kinevezést, továbbá azok, akik ugyanabban a tárgyban már egyszer jutalomban részesültek. De ez más tárgyra nem volt befolyással, több tárgyból is lehetett vizsgára jelentkezni és versenyre kelni.

A versenyvizsgák díjazása kezdetben a bányaművelés, bányamérés, fémelemzés és kohászat tárgyakra vonatkozott. 1755-től terjesztették ki az ércelőkészítésre, a bányagépészetre és a pénzverésre is. A pénzverésről ismert az érem, és része a jutalomérem sorozatnak, de külön ércelőkészítés és bányagépészet jutalmazására szolgáló érmet nem ismerünk. Valószínű, hogy a bányagépészet terén jutalmazottak a bányaművelésre tervezett érmet, az ércelőkészítésben jeleskedők pedig a kémlészetre készített érmet vihették haza. Egy biztosnak látszik, csak meglévő készletből lehetett válogatni. Arról van adat, hogy Delius 1755-ben egy arany és két ezüstérmet nyert el a versenyvizsgán.

A bányászati akadémikusok tanulmányi díjazása a freibergi akadémián is meghonosodott. 1765-ben már adományoztak ezüst Prämientalert, tehát jutalomtallért. A tallér tömege 28,06 g, (23,39 g ezüst) finomsága 833,33 ‰. Ez megfelelt a korabeli konvencios levantei tallér előírásainak.

Az különleges emléktallér előlapján középen, az akadémiát alapító Xavér herceg arcképe van elhelyezve. Körirata XAVER : D : G : R : PR : POL : & L:DVX SAX : EL : ADM: Hátoldalán három puttó személyesíti meg a bányászokat, vagy bányásztanulókat és különböző feladatokon dolgoznak. A baloldali kis fémolvasztó kemencénél fémelemzést végez, a középső meghatározása bizonytalan, valami kifeszített kötélre, kötélpályára akaszt fel egy kengyelt. A jobboldali ércelőkészítő, ércmosást végez. Körirata: X. EINE ZUR ERMUNDERUNG DES ELBISSSES F. MARK. Az ábra alatt: BERGACADEMIE ZV FREIBERG / WARD GESTIFTET / D : 13. NOVEMBER / 1765

⁸ Decret des Berg- und Münzwesen Direktions-Hof-Kollegiums, Wien, 1755. November 20. /Fordítása Zsámboki: Selmechtól Miskolcig. 1735-1985. Miskolc, 1985. 37-43 old./

és Franz Anton Schmidt: Chronologisch – systematische Sammlung der Berggesetze der Österreichischen Monarchiae 7. köt. 145, 10. köt. 274-286

⁹ 1 dukát összsúlya 3,4909 g, aranytartalma 986 ‰, ami 3,442 g aranytartalmat jelent, átmérője 19,75 mm.

Az első freiberger jutalomtallér

A freiberger tallérokat később is adományozták jutalmazásra, legfeljebb időnként az uralkodó változásával az éremképen is megváltozott az arckép. Mindenesetre ezek az érmek jól kiegészítik a hazai ismereteket a hallgatók jutalmazásáról. Viszont az biztos, hogy Selmecebányán 1755-ben már adtak át jutalomérmet, ezért, talán az ötlet is innen ered.

Selmecebányán az érmekeket feltehetően még 1770 után is adományozták, mert amikor három évre emelték a képzést az Akadémiai rangra emelt intézetben, a vizsgarendben szerepelnek az érmek.¹⁰ Bár a vizsgarend még nem bizonyíték az adományozásra. Arra végképp nincsen adat, hogy valójában pontosan mikor kezdték, és meddig kerültek az érmek kiosztásra.

A bányászati érmek leírásában az olvasható, hogy a Bányászati Iskolában 1754-1770 között, a Bányászati Akadémián 1771-1780 között évenként 11 arany és 11 ezüstérmet adtak ki.¹¹

Ez igen kétséges, különösen, hogy később már csak négy szakmát díjaztak versenyvizsga nélkül, és ha egyáltalán ezeket az érmekeket kiadták. De mindez legfeljebb 4 arany és négy ezüst. Az is nehezen képzelhető el, hogy az állami fenntartású akadémia évente több mint fél kilogramm aranyat osztogat ki a hallgatóknak. Tovább növeli a kétségeket az érmek tényleges hiánya. Évente 4-11 érem csak 1770-ig minimum $4 \times 23 = 93$, ha a 11-el számolunk, az már több mint 250 érem. Ha elfogadjuk, hogy 4 érmet adtak ki 1780-ig, az $9 \times 4 = 36$ érem, amelyből valamennyit nem kellett kiadni, mert a tanuló a pénzt kérte. 1755-1770-ig 7 vizsga volt $7 \times 15 = 105$ érem, összesen lehetséges 141 érem, ha a felét készpénzben vették fel még mindig 70 aranyérem. És ennek alapján 141 ezüstérem. De hol vannak az érmek? A Nemzeti Múzeum Éremtárába nem sikerült az eredeti aranyérmekeket szerezni, és valamennyi eredeti ezüstérem sincs meg. Valójában ennél kisebb példányszámban vert érmek is állandóan megtalálhatók. Mindebből csak annyi következhet, hogy valószínű, valójában sokkal kisebb számban készültek, mint gondoljuk.

¹⁰ Schmidt: Idézett műve 13. kötet 280

¹¹ Káplánné Juhász Márta – Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek. A magyar bányászat évezredes története. OMBKE. Budapest. 2001. III. köt. 328. old. és Mednyánszky Miklós: A selmecebányai akadémiai jutalomérmekek és motívumaik továbbélése. bányászmult.uw.hu

Mihalovits János munkájában azt írta, hogy ilyen érmei versenyvizsga nélkül a Bányászati Akadémia alapítása után is kerültek kiosztásra a mérésstanban és az ásványtanban, a kémlészetben, a bányaművelésben és a pénzverésben kitűnt hallgatók jutalmazására.¹²

A rendelet csak annyit árult el az éremről, hogy a bécsi császári és királyi pénzverdében állítják elő.¹³ A Magyar Nemzeti Múzeum Éremtárában 1938-ban Faller Jenő egy bronz sorozatot talált, amelyet próbaveretnek vélt, bár sokkal valószínűbb, hogy utólag készült veretek, talán az eredeti verőtőről. Gohl Ödön 1909-ben megadta, hogy a MNM Éremtárában mely ezüstérmek találhatóak.¹⁴ Hlinka, ezüst érem sorozatot közölt le és valamennyi érmet 1754 évvel keltezett.¹⁵ Tehát úgy vélte, hogy 1747-től nem ezeket az érmeiket adományozták, vagy talán egyáltalán nem is adtak ki érmet.

Nem szerepel az érme az 1759-ben Bécsben kiadott nagyszabású európai pénzek végeláthatatlan sokaságát, és mellette számos nagyszerű érmet is bemutató császári és királyi udvari éremgyűjtemény leírásában, de még a kiegészítésében sem, amely 1769-ben készült.¹⁶ A ritka aranyokról a korabeli, erre leginkább hivatott katalógus mélyen hallgatott, noha Peithner szerint a Medaillenkabinetbe kerültek arany és ezüst vereteik.

Peithner könyvének címlapja

¹² Dr. Mihalovits János: Az első Bányásztképző Iskola alapítása Magyarországon. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának Könyvkiadó Alapja. Budapest 1938. 19

¹³ „Die Medaille... Wir in dem hiesigen Wienerischen Haupt Münz Amt ververtigen lassen...” F. A. Schmidt idézett mű 10. köt. 276

¹⁴ Gohl Ödön: Magyar iskolák érmei. Numizmatikai Közlöny, VIII. évf. (1909). 92-93 old.

¹⁵ Jozef Hlinka: Medaliérstvo na Slovensku od 16. po začiatok 20. storočia. Pallas, Bratislava, 1976. 178-179. old. No. 110-113 ábra

¹⁶ Jamery-Duval, Valentin: Monnies en Or, qui composent une des differentes parties du Cabinet de S.M. i'Empereur, dupuis les plus grandes pieces jusqu' aux plus petites. VienneThomas Trattner1759. Supplement Vienne 1769.

Az érmeket sokáig nem igazán ismerték. Az első leíró közlemény a selmecebányai érmeokről Faller Jenő bányamérnök 1938-ban megjelent cikkében található.¹⁷ Ebben tulajdonképpen röviden ismertette Johann Thaddaeus Peithner cseh-morva bányászatról írt, igen ritka könyvében megtalált adatokat és képet, amely 1780-ban jelent meg.¹⁸

A könyvben a császári és királyi pénzverdében készült érmeokről egy rajz is segíti az érmeik azonosítását. Az érmeiket a rajzon látható sorrendben mutatjuk be.

Peithner könyvének éremábrája¹⁹

A szépen megtervezett ábrán szalagokból fűzött keretben két jókora bőségszaru között helyezték el az érmeik közös előoldalát, amelyen Mária Terézia jobbra néző arcképe látható. A rajzon az érme mérete kicsit nagyobb, mint a többi érem. Úgy véljük, az uralkodó iránti tisztelet kifejezését jelenti.

¹⁷ Faller Jenő: Egyetemünk 18. századbeli tanulmányi érmeiről. Bányászati és Kohászati Lapok, 1938. július 15. 236-238

¹⁸ Johann Thaddaeus Anton Peithner: Versuch über die natürliche und politische Geschichte der böhmischen und mährischen Bergwerke. ...Wien, Matthius Andreas Schmidt Universitäts Buchdruckerei, 1780.

¹⁹ Mednyánszky Miklós : A selmecebányai akadémiai jutalomérmek és a motívumaik továbbélése.
https://www.google.com/search?source=hp&ei=96k5XYKkLOzyqwGBqJrQCw&q=b%C3%A1ny%C3%A1szati+akad%C3%A9mia+%C3%A9rmei&oq=&gs_l=psy-ab.1.3.35139110.0.0..5147...1.0.0.75.75.1.....0.....gws-wiz.....10.8U7nLegU0ag

Viszont Mária Terézia királynő, a tényleges érmeken nem visel hosszú fátylat, mint amelyet erre az ábrára rajzoltak. Ezért talán egy mintáról, vagy tervről készült az ábrán látható érem rajza.

Az érme közös előlapja:

Középen Mária Terézia királynő arcképe. A tényleges érmen, amint az ábrán is látható, a rajzzal ellentétben a királynő haja hullámos, dús fürtökbe van rendezve, fején a rajzbeli fátyol helyett csak egy kis diadém látható. A vállán lévő kendőt összefogó ékköves boss alatt Ausztria (kissé takarva), Magyarország és Csehország címerének egyszerűsített változata utal a királynő országaira. Kivágott ruháját mellén egy Meduza fej fogja össze. Középen alul M. DONNER F. feirat olvasható.

A Mária Terézia mellképével készült előlapot később, valószínű a verőtő hibája miatt Josef Anton Toda véste újra. Az arcképen apró eltérések megfigyelhetők és G. TODA F mesterjellel látta el.

Mária Terézia az előlapon Donner és Toda által készített verőtővel

Körirata: MAR. THERESIA PIA. AUG. FEL. REI. METALLURG RESTAURATRIX. Azaz Mária Terézia a kegyes, a felséges, a boldog királynő. A bányászat megújítója.

A bányaművelés jutalomérme

Előlapja a fenti Donner féle Mária Terézia mellkép.

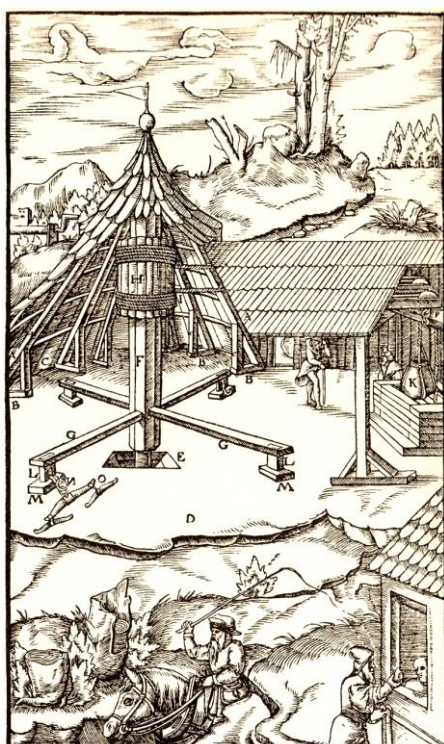
A „Versuch” című könyvben megjelent ábrán a királynő éremképe mellett balra felül az első érem a bányaművelést ábrázolja. Az érmen egy bánya metszetét látjuk. A metszetben két akna is látható. A baloldali aknában éppen ércet emelnek ki a bányából bőrzsákban, a másik aknában, leszálló bányászokat fedezhetünk fel. A föld alatt térségben jobbra egy bányász ékkel és kalapáccsal fejti az ércet, előtte méceses van a falba erősítve. Mögöttük a háttérben egy munkás csillétől. Balra két bányamunkás kézi csörlővel dolgozik, mögöttük hátrább egy másik bányász is a fejtést végzi. Előtérben a föld alatt egy leszerelt vízkerék fekszik. A felszínen öt akna van ábrázolva. A kúp alakú, sátozott járgány külszíni épületével, amelyből a középső elvezve, jól mutatja működését is, a körbe járó lovakkal.

Felirata felül két sorban ívesen: METALLI FODINARUM CULTURÆ / STUDIUM PRAEMIAT. Az irodalom jobbra MD mesterjegyet ad meg. A másolatokon ez hiányzik.

A díjérmen a bányaművelést ábrázolták

Ilyen aknatorony metszete látható Agricola könyvében, ahol jobboldalt, K jelzéssel az aknából kiemelt érczel rakott bőrzsák is felismerhető. A másik ábrán, az érmen fekvő vízkereket mutatjuk be működő állapotban.²⁰

Lójárgány az aknatoronyban

Szivattyút hajtó vízkerek

²⁰ Georgius Agricola: De re metallica libri XII. Tizenkét könyv a bányászatról és kohászatról. OMBKE, Műszaki Könyvkiadó, é.n. (1985). Hatodik könyv. 84. és 98. ábra. Továbbiakban Agricola.

Vert arany, átm 45 mm 41,73 g. /tömeg adat Huszár/
Vert ezüst, átm. 45 mm 34,97 g, MNM /Huszár, Gohl/
Vert bronz, átm. 45 mm. Utánveret.

Huszár katalógusában és Hlinka is az érem keltezését 1754 évre tette.

1. Montenuovo'schen Münzsammlung Adolph Hess 1880. 124. old. No. 1809
2. Fiala-Raudnitz: Katalog der Münz- und Medaillen-Stempelsammlung des Hauptmünzamt I-IV. Wien 1901. 843
3. Gohl Ödön. Magyar iskolák érmei (Első közlemény). Numizmatikai Közlöny, 8. évf. (1909). 93 old. No. 97.
4. Hlinka, Jozef: Medaliérstvo na Slovensku od 16. po začiatok 20. storočia. Pallas, Bratislava, 1976. 178. old. No. 110
5. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849). MÉE, Budapest. 1981. 17. old. No. 819 Továbbiakban Huszár.
6. Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek 1526-1982. OMBKE Budapest, 1983. 16. old. No. 9
7. Fülöp József: Az ásványi nyersanyagok története Magyarországon Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1984. 97
8. Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek. A magyar bányászat évezredes története III. k. OMBKE, Budapest, 2001. 329. old. No. 119.
9. Pannonia Terra Numizmatik 2017 árverésén 800 Euróval kiáltották ki az ezüst példányát (35,02 g)

A bányaművelés jutalomérme, Toda előlappal

Előlapp Mária Terézia, mint előbb, de G. TODA F mesterjelzéssel.

Hátlap eredeti MD mesterjellel.

Vert arany, átm. 45 mm. /Huszár nem ismert Toda féle aranyat/

Vert ezüst, átm. 45 mm. MNM 30,54 g. /Huszár/

Vert bronz, átm. 45 mm. Utánveret.

1. Schau- und Dankmünzen, welche unter der glorwürdigen Regierung der Kaiserin Königin Maria Thereia geprägt worden sind. Wien. 1782. XCIII.
2. Montenuovo'schen Münzsammlung Adolph Hess 1880. 124. old. No. 1809.
3. Fiala-Raudnitz: Katalog der Münz- und Medaillen-Stempelsammlung des Hauptmünzamt I-IV. Wien 1901. 843
4. Gohl Ödön. Magyar iskolák érmei (Első közlemény). Numizmatikai Közlöny, 8. évf. (1909) 93 old. No. 98.
5. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849) MÉE, Budapest. 1981. 17. old. No. 820

A fémvizsgálat vagy kémlészet jutalomérme

A rajzon baloldalt a másik érem az ércvizsgálat, fêmelemzés, ahogy akkor nevezték, a kémlészet tudós diákjainak jutalmazására készült.

Előlapján a már ismert Mária Terézia mellkép.

A jutalomérmen próbaolvasztást látni

Az érem ábráján két boltozott helységet látunk. A jobboldali szobában korának vegyésze egy kemence előtt áll és fogóval olvasztótégelyt rak a kemencébe. Mellette lombikok, mögötte balra gőzölgő lombik, amely még lángon áll. A baloldali épületrész háttérében régi kétkarú mérleg látható ívelt lábú asztalon, talán szekrényben. Az előtérben az ércminta törésére szolgáló üllő, a földön bányász csákány fekszik, az üllőnek támasztva egy kilenc mezőre osztott 1-9-ig számozott tábla található. Nem tudni miért, a törésre hagyományosan alkalmazott mozsár hiányzik a szerszámok közül.

A vizsgálatok, vagy egyszerűen csak próbaolvasztások az ércmintából a fém kinyerésére és mennyiségének meghatározására kisméretű olvasztó kemencében történtek, amelyről egy képet ismét Agricola könyvéből tudunk bemutatni.²¹

Próbakemence Agricola könyvéből²²

Felirata az ábra alatt: PROBATORIÆ ET SEPAR / ARTIS STUDIUM / PRÆMIAT.

Vert arany. Nem ismert

Vert ezüst. Átm. 45 mm.

Vert bronz, Huszárnál 1765. Átm. 45 mm.

1. Fila-Raudnitz: Katalog der Münz- und Medaillen-Stempelsammlung des Hauptmünzamt I-IV. Wien 1901. 846
2. Gohl Ödön. Magyar iskolák érmei (Első közlemény). Numizmatikai Közlöny, 8. évf. (1909) 93 old. No. 99.
3. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849) MÉE, Budapest. 1981. 18. old. No. 823
4. Széles Lajosné: Bányászati Múzeum érem- és plakettgyűjteménye Oroszlány 1982. Sokszoros. 19. old. No. 14
5. Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek. A magyar bányászat évezredes története III. k. OMBKE, Budapest, 2001. 330. old. No. 120

A fémvizsgálat vagy kémlészet jutalomérme, Toda előlappal

Előlap Mária Terézia, mint eddig, de G. TODA F mesterjelzéssel.

Hátoldal, mint előbb.

Vert arany ?

Vert ezüst, (1765) átm. 45mm, 34,78 g. /Tömeg Huszár, évszám Hlinka és Huszár/

Vert ón, másolat, átm. 45 mm.

Vert bronz, másolat, utánveret.

16 Agricola, Hetedik könyv, 120. ábra

1. Schau- und Dänkmünzen, welche unter der glorwürdigen Regierung der Kaiserin Königin Maria Thereia geprägt worden sind. Wien 1782. XCIV
2. Schönvisner, Stephanus: Catalog numorum Hungariae ac Transilvaniae Instituti Nationalis Széchényiani. Pestini 1807. 62. tábla 23
3. Montenuovo'schen Münzsammlung Adolph Hess 1880. 124. old. No. 1810.
4. Fila-Raudnitz: Katalog der Münz- und Medaillen-Stempelsammlung des Hauptmünzamt I-IV. Wien 1901. 846
5. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849) MÉE, Budapest. 1981. 18. old. No. 824
6. Széles Lajosné: Bányászati Múzeum érem- és plakettgyűjteménye. Oroszlány 1982. 20. old. No. 14 Tombak utánveret
7. Ingrid Hägele-Andreas Schikora: Münztechnik auf Münzen und Medaillen. Die Sammlung von Richard Peterhänsel. Staatliche Münze Berlin 2013. 28. old. No. 2 (másolat)
8. Mária Terézia kora emlékérmeken a Huszár Lajos éremtárban. Szerk. Borbándi Erik. Gyöngyös, 2016. 31. old. Ezüstéremnél **I. T.** mesterjegyet ad meg ? és 22,47 g-ot. Valószínű másolat.

A bányamérés és földmérés jutalomérme

A Versuch-ban közölt rajz jobb oldalán, a felső éremképen bányamérés és földmérés érme látható.

Előlapja most is Mária Terézia mellképe M. DONNER F. mesterjellel.

Az érem hátoldali ábráján három bányamérő dolgozik. Kettő a hosszirány dőlésszögét méri, a harmadik a földön ülve a mérési eredményeket írja fel. Előtte a földön papírlap, iránytű, mögötte is eszközök. A háttérben három aknatorony kúpos sátoztetűjű járgány épülete látható. A mérést végzők mögött jobbra hátul egy bányászt láthatunk, aki a bányabejárat felé csillét től. Felül közepén felhő tölti ki a teret.

Az ülő alak mögött baloldalt MD mesterjegy, amely a bemutatott ábrán is jól kivehető. Körirata: GEOMETRIÆ MINEROLOGIÆ /STUDIUM PRÆMIAT.

A bányamérők jutalomérme

Vert arany. Átm. 45 mm. Nincsen adat róla

Vert ezüst. Átm. 45 mm, magyar gyűjteményben nincsen jelezve. Hlinka szerint 1754.

Vert bronz. Átm. 45 mm. Másolat.

1. Gohl Ödön. Magyar iskolák érmei (Első közlemény). Numizmatikai Közlöny, 8. évf. (1909) 93 old. No. 95.
2. Hlinka, Jozef: Medaliérstvo na Slovensku od 16. po začiatok 20. storočia. Pallas, Bratislava, 1976. 178. old. No. 111
3. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849) MÉE, Budapest. 1981. 17. old. No. 821
4. Fülöp József: Az ásványi nyersanyagok története Magyarországon Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1984. 97
5. Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmei, plakettek. A magyar bányászat évezredes története III. k. OMBKE, Budapest, 2001. 328. old. No. 118

A bányamérés és földmérés jutalomérme, Toda előlappal

Előlap, Mária Terézia, de G. TODA F. mesterjellel.

Hátlap, mint előbb MD mesterjelzéssel

Vert arany. Átm. 45 mm. /Gohl leírásában szerepel, lelőhely megjelölés nélkül./

Vert ezüst. Ám. 45 mm. 34.83 g /Gohl, Huszár 1765./

Vert bronz. Utánveret. Átm. 45 mm. MNM.

1. Schau- und Dankmünzen, welche unter der glorwürdigen Regierung der Kaiserin Königin Maria Thereia geprägt worden sind. Wien 1782. XCII
2. Schnwiesner, Stephanus: Catalog numorum Hungariae ac Transilvaniae Instituti Nationalis Széchényiani. Pestini 1807. 62. tábla 21
3. Montenuovo'schen Münzsammlung Adolph Hess 1880. 124. old. No. 1808.
4. Fila-Raudnitz: Katalog der Münz- und Medaillen-Stempelsammlung des Hauptmünzamtens I-IV. Wien 1901. 845
5. Gohl Ödön. Magyar iskolák érmei (Első közlemény). Numizmatikai Közlöny, 8. évf. (1909) 93 old. No. 96.
6. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849) MÉE, Budapest. 1981. 17. old. No. 822

A pénzverés jutalomérme

Az utolsó érem a rajzon jobbra alul, a pénzverés jutalomérme.

Előlapján ennek is Mária Terézia arcképe látható, még az eredeti Donner készítmény, M. DONNER F. mesterjelzéssel.

Hátlapján egy hosszúkarú, csavaros pénzverőgép, az u. n. golyósprés ábrája látható. Az éremképen az egyik munkás a hosszú kart maga előtt tolva, forgatja körbe. A valóságban a hosszú kar és a végén lévő gyakran több tíz kg súly (golyó) megmozdításához ez nem valószínű, hogy elegendő.

Mint a mellékelt metszeten látszik, a kar forgatását négy munkás végzi, a több köztelvéig a golyósprés golyója végén pedig nem dísznek van, hanem azt jelenti, hogy többen is neki kapaszkodtak a megindításának. Kiszolgálásához általában 4-6 munkás kellett.

A földbe süllyesztett aknában ülő munkás a pénzérmek lapkáját helyezi a gépbe, ha szükséges, beigazítja, majd kiemeli a kész veretet.

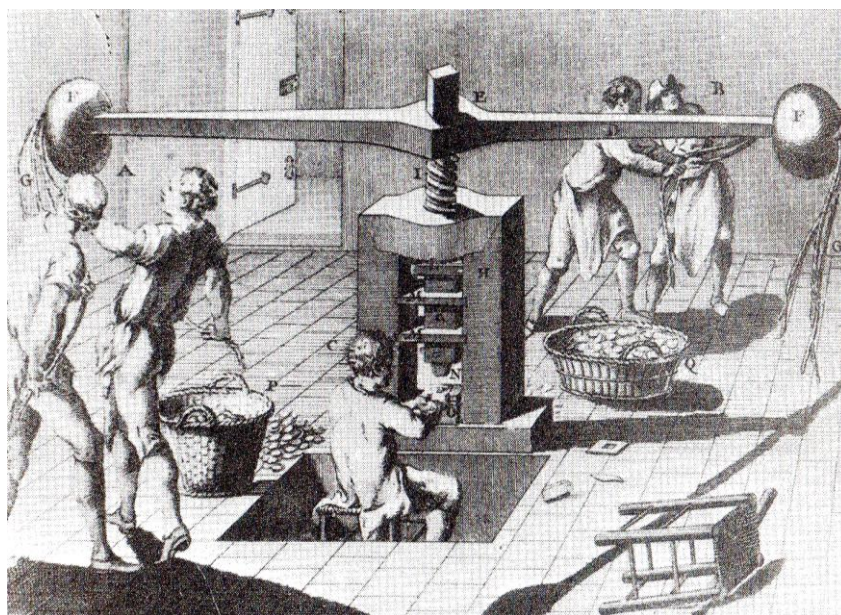
Ezt az új fémsajtoló gépet Párizsban találták fel még 1629-ben. Csak jóval később került a pénzverdékbe -a kézi, kalapáccsal történő verés helyett- felhasználásra. Ezzel a verde gépesítése is megkezdődött. Úgy tudjuk Körmöcbányán 1710-ben vették először használatba, mivel sikeres volt, rövidesen, 1712-ben Bécsben is működésbe állították.

1714-ben pedig uralkodói rendelet írta elő kizárólagos használatát, ez volt az egyedüli pénzverő szerszám 1810-ig. Később már a lapkák berakását nem az ott gubbasztó mester rakta be a prés alá, hanem mechanikus szerkezettel oldották meg: Majd a lapka mérettartásának biztosítására bevezették a gyűrűben történő verést, amellyel már egységes átmérőjű érméket lehetett verni.

A pénzverés jutalomérme

A földön pénzérmek fekszenek. Baloldalt egy kemence izzik. Felirata felül két sorban: ARTIS MONETARIE / STUDIUM PRÆMIAT. Az érme átmérője egységesen 45 mm.

Csavaros pénzverőgép működés közben ²³

²³ Káplár László: Ismerjük meg a numizmatikát. Gondolat. Budapest 1984. 75. old. - Eredetileg Diderot: Nagy Enciklopédiájában jelent meg. 1751-ben

Vert arany. Átm. 45 mm. Bécsi cs. és k. éremtár. /Gohl/

Vert ezüst. Átm. 45 mm, 35,05 g. /Gohl/ MNM. Hlinka 1754, Huszár 1765. /

Vert bronz. Gohl kérdőjellel vette fel a jegyzékébe, tehát a MNM-ban akkor nem szerepelt. Oroszlányi Bányászati Múzeum bronz másolat.

1. Schönvisner, Stephanus: Catalog numorum Hungariae ac Transilvaniae Instituti Nationalis Széchényiani. Pestini 1807. 62. 356. old. tábla 24
2. Montenuovo'schen Münzsammlung Adolph Hess 1880. 124. old. No. 1812.
3. Gohl Ödön: Magyar iskolák érmei. Numizmatikai Közlöny, 8. (1909) 93. old. No. 101
4. Hlinka, Jozef: Medaliérstvo na Slovensku od 16. po začiatok 20. storočia. Pallas, Bratislava, 1976. 179. old. No. 113
5. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849) MÉE, Budapest. 1981. 18. old. No. 825
6. Széles Lajosné: Bányászati Múzeum érem. és plakettgyűjteménye Oroszlány 1982. Sokszorosítás. 18. old. No. 13
7. Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek. A magyar bányászat évezredes története III. k. OMBKE, Budapest, 2001. 330. old. No. 121

A pénzverés jutalomérme, Toda előlappal

Előlap Mária Terézia G. TODA mesterjellel.

Hátoldal jelzés nélkül, mint előbb.

Vert arany. Átm. 45 mm. Gohl lelőhely megjelölése nélkül adta meg.

Vert ezüst. Átm 45 mm. MNM. 35,05 g. /1765 Huszár/

Vert bronz. Gohl csak kérdőjellel vette jegyzékbe.

1. Schau- und Dankmünzen, welche unter der glorwürdigen Regierung der Kaiserin Königin Maria Thereia geprägt worden sind. Wien 1782. XCVI
2. Montenuovo'schen Münzsammlung Adolph Hess 1880. 124. old. No. 1808.
3. Fiala-Raudnitz: Katalog der Münz- und Medaillen-Stempelsammlung des Hauptmünzamtcs I-IV. Wien 1901. 847
4. Gohl Ödön: Magyar iskolák érmei. Numizmatikai Közlöny, 8. (1909) 93. old. No. 102
5. Huszár Lajos: A régi magyar emlékérmek katalógusa. 5. Újkor (1740-1849) MÉE, Budapest. 1981. 18. old. No. 826

Mint olvashattuk, az eredeti érmek aranyból és ezüsből készültek. Ezek valójába alig ismertek. Peithner leírásában az szerepel, hogy az eredeti arany- és ezüstérmek bécsi „K. K. Medaillenkabinet”-ben találhatóak, a verőtövek pedig a bécsi „K. K. Hauptmünzamt”-ban. Ehhez azért hozzá kell tenni, hogy ezek az adatok 1770-ből származnak. Ma elérhető áron szép kiállítású másolatai bronzból, ónból és fehér fémből is megszerezhetőek. De ezeket aligha az eredeti verőtövekkel verték.

Matthaeus Donner az érem tervezője

Az érmeket Matthaeus Donner kiváló bécsi éremvénök és éremtervező készítette. Nevét németesen Matthäusnak írta, de ezek egyike sem Matthias, különösen nem Mátyás, ahogy ez helyenként, a hibás adatot másoló szerzők munkáiban olvasható. Hlinka Érmészet Szlovákiában művében is Matej Donnernek, a cseh szótár szerint egyértelműen Máténak nevezte.²⁴ Életrajzi irodalmában is Matthäusként szerepel. Huszár is Matthäusnak nevezte. Bár találtam olyan írást, mely szerint eredetileg Matthias volt, de felvette a Matthaeus nevet. Valójában ennek semmi jelentősége nincsen, ha magát így nevezte, így szerepelt és alkotott. Szükségtelen akár félreértésből, vagy áltudományos okból átkeresztelni.²⁵

Matthaeus, vagy Matthäus (Máté) Donner Esslingenben (Alsó-Ausztria) született 1704. augusztus 29-én és Bécsben halt meg 1756. augusztus 26-án.²⁶

Az osztrák éremművész, Peter Donner fia. Két testvére is a művész volt. Georg Rafael Donner (1693-1741) szobrász és Anton Sebastian Donner (1705-1763) éremművész. Sőt Sebastian fia Ignaz Donner is éremvénök lett.

Mattaues 1726-ban belépett a Vénökakadémiára és 1729-1731-ig tanult a neves svéd éremművésznél Benedikt Richternél.

Matthaeus Donner arcképe

²⁴ Hlinka, Jozef: Medaliérstvo na Slovensku od 16. po začiatok 20. storočia. Pallas, Bratislava, 1976. 54, 71, 72, 77, 78.

²⁵ Raýman János: Matthaeus Donner éremművésze. Az Érem, LXX. évf. (2014/2.) 55. old.

²⁶ Thime – Becker: Künstler Lexikon.

1732-ben mintázott aranyérmével az Akadémia I. díját nyerte szobrászattól. Majd egy Richterrel együtt készített éremmel másodszor is nyert.

Az Akadémián fokozatosan emelkedett a hivatali ranglétrán. Előbb professzor, a Vésnökakadémia igazgatóságának tagja.

1749-től a Bécsi Pénzverde fővésnöke lett. 1753-ban nősült, neje Anna Maria Wirth, Friedrich Wirth bécsi ötvös lánya volt. 1731-től készített érmekeket és pecséteket. Ezek között sok a magyar vonatkozású. Mesterjegye MD.²⁷

Arcképét egy metszet őrzi, amelyet kortársa, Paul Troger (1698-1762) készített róla.

A gyűjteményekben felbukkan, minden díjéremnél változatként olyan érem, amelynek előoldalán G. TODA F. mesterjelzés van. Ezt az érmet Guiseppe Antonio Toda, vagy bécsiesen Josef Anton Toda vésnök készítette. Ezekről az a találgatás, hogy a két vésnök együtt dolgozott volna véleményem szerint teljesen hibás. Az érmekeket Donner készítette. Halála után (1756), a már elhasználódott, vagy megrongálódott előlap verőtövét Toda újra véste és mesterjegyével is ellátta. A mesterséget ábrázoló hátoldalakat nem kellett újra vésní. Legalábbis Toda jelzéssel ilyen még nem került elő. A négy hátoldalhoz az előlapon ugyanazt a Mária Teréziás verőtövet kellett használni, tehát egyértelmű, hogy az előoldal rongálódott meg hamarabb a négyszeres használattól, és valószínű ezért kellett újra előállítani. Ha még élt volna Donner, nyilván az ő feladata lett volna.

De halála után, már más vésnöknek kellett megoldania. A későbbi előállítást, a kisebb ezüstmennyiséget és a kevésbé értékeset jól tükrözi a Montenuovo árjegyzék, ahol Hess, a Donner jelűeket ötszörös áron kínálta a Toda jelűekhez képest.

A művész, aki Mária Terézia előlapot újra véste Guiseppe Antonio Toda, olasz származású éremművész volt, aki szintén a bécsi verde alkalmazásában állt. 1710-ben született, és meghalt Bécsben, 1786. október 16-án. Batthyány Károly pénzein kívül több magyar tárgyú emlékérmét is készített. A Selmecebányai tanulmányi érmek előlapjához a verőtövet az eredeti alapján véste újra. 1924-ben Budapesten kiállították néhány érmét.

Mesterjegye: G. A. TODA, vagy G: TODA F.

A sosem látott aranyérmeknek és az igen ritkán felbukkanó ezüstérmeknek a gyűjtők és a múzeumok részéről is nagy kereslete volt. Ezért a bécsi eredeti verőtövekkel, vagy újra készített verőtövekkel számos másolat készült a hajdani tanulmányi érmekről. Legtöbbje nem nemesfémből, hanem bronzból, ónból, különböző összetételű fehérfémekből. Ezek egyértelműen másolatok. Ma is forgalomban van és beszerezhető a négy érem Donner előlapjával igen jó minőségű fehérfém verete a mutatós díszdobozban.

²⁷ Ernst, Karl: Matthäus Donner. Monatsblatt der Numismatische Gesellschaft in Wien. 2. (1893). 191 ill. Thieme-Becker: Allgemeine Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig. V. Seemann. 1913. 9. kötet. Gosztonyi J. – Mészáros I.: Magyar és magyar vonatkozású érmek mesterjegyei. MÉE. Budapest, 2000, 165. old. Matthiast írtak helytelenül.

A selmecebányai tanulmányi érmek utóélete a Miskolci Egyetemen *Nehézipari Műszaki Egyetem Miskolc Bányamérnöki Kar*

A Nehézipari Műszaki Egyetem, a Bányamérnöki Kari Tanács határozata alapján tanulmányi emlékérmeket alapított 1967-ben, a politika részére, az oroszországi u. n. nagy októberi forradalom 50 éves évfordulója, valójában a selmecebányai tanulmányi érem alapításának 220 éves évfordulója alkalmából. A Kari Tanács a hallgató ifjúságot kívánta jobban ösztönözni a munkában és a tanulásban, valamint a becsületes helytállásra, a szakma iránti odaadó hűségre, a bányász hagyományok megbecsülésére. Az ötlet és tervezett felirat Zsámboki Lászlótól a Műemlékkönyvtár vezetőjétől ered. Az érmehez felhasználták a selmecebányai tanulmányi érem hátoldalát. Az érmeiket az Állami Pénzverő munkatársa Kovács Dezső készítette.

Az érmeiket először 1968-ban adták ki, amelyhez díszoklevelet és feltűzhető jelvényt is adtak. Az érem előlapján középen a bányászjelvény, mellette 1735 – 1949 évszámok, a Selmecei Bányaiskola alapításának és a Miskolci Egyetem alapításának évszámjai kerültek elhelyezésre. Körirata: NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM – BÁNYAMÉRNÖKI KAR.

Hátoldalára a selmecebányai tanulmányi érem bányaművelésért adományozott, bányamunkákat ábrázoló érem képét helyezték.

Az érmeiből három fokozat került kibocsátásra: arany, ezüst és bronz fokozat. Az aranyérem, valójában tombak, az ezüstérem ezüstözött bronz és bronz fokozat natúr bronzból készült.

A vert érem átmérője 46 mm, vastagság a 4,5 mm.

Az 1967/68-as tanévtől, tehát 1968-ban adományozott érmeiket 1978-ig G. W. Schenk adatai alapján mindhárom karnál be tudom mutatni. A gépészmérnöki karon kiadott nagyobb számú érem a háromszoros gépész hallgató létszámának a következménye. A bányaművelő karon évente 3-400, a kohómérnökön 2-300, de a 400-at nem érte el, a gépész karon 1200-1400 hallgató végzett.

1. Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek 1526-1982. OMBKE. Budapest 1983. 19. old. No. 21.
2. Széles Lajosné: Bányászati Múzeum érem- és plakettgyűjteménye. Oroszlány 1982. 20. old. No. 16, 17, 18
3. Dallos Ferencné: Kőolaj- és földgázipari emlékérmek és plakettek. Montan-Press Kft. é.n. 54. old. No. 147

A Bányamérnöki Kar aranyérme

Az érem változata: Az előző érmen is olvasható NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM - Bányamérnöki Kar felirattal. Annyiban különbözik, hogy csak az egyik évszám, az 1735 szerepel rajta, de nem a bányász jelvény mellett, hanem alatta.

A bányamérnöki karon adományozott érmek:

Év	A	E	B
1968	3	6	5
1969	3	8	14
1970	5	8	6
1971	4	8	8
1972	4	8	14
1973	7	12	13
1974	4	10	11
1975	10	9	20
1976	9	12	15
1977	9	12	15
1978	8	12	15

1. Georg W. Schenk: Prämienmedaillen der Technischen Universität für Schwerindustrie in Miskolc (Ungarn). Der Anschrift. 30. (1978). 3. 109
2. Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek 1526-1982. OMBKE. Budapest 1983. 19. old. No. 18.
3. Széles Lajosné: Bányászati Múzeum érem- és plakettgyűjteménye Oroszlány, 1982. 20-22. old. No. 16-18
4. Dallos Ferencné: Kőolaj- és földgázipari emlékérmek és plakettek. Montan-Press Kft. é.n. 55. old. No. 148

Nehézipari Műszaki Egyetem Kohómérnöki Kar

A Kohómérnöki Kar is csatlakozott az éremkiadáshoz és az érmük 1968-tól szintén adományozásra került.

Előlapján a bányászjelvény mögött egy öntő üst utal a kohászatra. Körirata NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM - KOHÓMÉRNÖKI KAR. A bányász jelvény alatt 1735 évszám.

Hátoldalára a selmecbányai jutalomérmekből a kémlészet éremképet választották. Az érmen lévő mintaolvasztó kemence is része a kohászatnak.

Ezt az érmet is három fokozatban, arany, ezüst és bronz fokozatnak megfelelően színezték el és adományozták.

A Kohómérnöki Kar ezüstérme

1. Georg W. Schenk: Prämienmedaillen der Technischen Universität für Schwerindustrie in Miskolc (Ungarn). Der Anschrift. 30. (1978). 3. 110
2. Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek 1526-1982. OMBKE. Budapest 1983. 19. old. No. 19.
3. Dallos Ferencné: Kőolaj- és földgázipari emlékérmek és plakettek. Montan-Press Kft. é.n. 55. old. No. 150

Miskolci Egyetem Kohómérnöki Kar

A Kohómérnöki kar későbbi érmére az egyetem 1990-ben bekövetkezett névváltozása után MISKOLCI EGYETEM felírás került.

Miskolci Egyetem –Kohómérnöki Kar ezüstérme

A kohómérnöki karon dományozott érmek:

Év	A	E	B
1968	3	4	3
1969	3	5	3
1970	4	5	6
1971	4	7	9
1972	3	8	13
1973	4	5	10
1974	3	6	10
1975	3	5	11
1976	2	7	11
1977	5	6	10
1978	5	7	3

Nehézipari Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Kar

Előlapon fogaskerékben körző. Alatta ívesen 1735-1949. Körirat: NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM – GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR.

Hátlapjára a selmecbányai jutalomérmeken ábrázolt, pénzveréshez használatos golyósprést választották.

1. Georg W. Schenk: Prämienmedaillen der Technischen Universität für Schwerindustrie in Miskolc (Ungarn). Der Anschrift. 30. (1978). 3. 110
2. Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek 1526-1982. OMBKE. Budapest 1983. 19. old. No. 20
3. Dallos Ferencné: Kőolaj- és földgázipari emlékérmek és plakettek. Montan-Press Kft. é.n. 55. old. No. 149

A gépészmérnöki kar bronzérme

A gépészmérnöki karon dományozott érmek:

Év	A	E	B
1968	4	9	19
1969	6	8	12
1970	10	14	15
1971	11	13	11
1972	12	15	22
1973	14	16	19
1974	11	14	20
1975	13	8	18
1976	14	16	18
1977	8	15	29
1978	6	24	21

A selmecbányai tanulmányi érme más célú felhasználása

Nemzetközi Kohászati Konferencia 1970.

1970. június 23-26 közt rendezte az OMBKE Balatonfüreden az I. Nagytisztaságú Acél Nemzetközi Konferenciát. (Clean Steel International Conference). A Világháború után először vettek részt ilyen magyar rendezvényen külföldi szakmai szervezetek.

Az alkalomra készített érme előlapján a Konferencia emblémája a kettéhasított földgolyó látható, amelyet elválaszt a CLEAN STEEL felirat. Körirata felül: INTERNATIONAL CONFERENCE. Alul két sorban BALATONFÜRED / 1970. VI. 23-26.

Hátoldalára a jól ismert kémlézet érme ábrája került.

Tervezőjét nem ismerjük. Vert tombak, átmérője 45 mm, 4 mm vastag, 45,5 g.

Bemutatunk egy képről átvett, sárgaréznek látszó változatot, amely mintha gyengébb kiállítású lenne, talán másolat?

A konferenciát megismételték 1981. június 1-3-ig. Ekkor is kibocsátották az előbbi érmet, csak a keltezését kellett megváltoztatni. Ez az érme is fehérfémből készült. Adatai valószínű megegyeznek az 1970-s éremével.

Az Acél Konferencia érmei

Nemzetközi Bányamérési Konferencia 1972.

Budapesten 1972. június 5-15 között rendezték a II. Nemzetközi Bányamérési Konferenciát. (Előtte Prága, 1969.) Rendezte az OMBKE Bányamérő Munkabizottsága. Részt vett: Algéria, Ausztrália, Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Finnország, Franciaország, Jugoszlávia, Kanada, Lengyelország, Magyarország, Nagybritannia, NDK, NSZK, Nyugat-Berlin, Románia, Svájc, Svédország, Szovjetunió.²⁸

Az alkalomra kibocsátott emlékéremhez is felhasználták a régi selmecbányai tanulmányi érmet.

A Konferencia érme

Előlapján háromnegyedbe vágott földgömb, közepén egy É-D irányba mutató iránytű. A kivágott bal felső sarkot a bányász jelvény tölti ki. Körirata: NEMZETKÖZI BANYAMÉRÉSI KONFERENCIA. Belső körben alul BUDAPEST 1972. Az érmen megjelent előlapi ábra a nemzetközi konferencia jelvénye lett.

Hátoldalán a már ismert bánya- és földmérő tanulmányi éremről készült másolat, minden változtatás nélkül. Még a MD mesterjegyet is megtartották. Tervezte Szalay József technikus. Kivitelezte az Állami Pénzverde. Az érem vert ezüstpatinázott tombak, és bronz.

Átmérője: 45,5 mm. 4,5 mm vastag, 47,5 g.

2. Széles Lajosné: Bányászati Múzeum érem- és plakett gyűjteménye. Oroszlány 1982. 17. old. No. 12

3. Dallos Ferencné: Kőolaj- és földgázipari emlékérmek és plakettek. Montan-Press Kft. é.n. 58. old. No.158

Ritkafém Konferencia Miskolc 1976

1976-ban rendezték meg Miskolcon az V. Ritkafém Konferenciát a Fémipari Kutatóintézet és a kevésbé hirdetett Mecseki Ércbányászati Vállalt támogatásával.

Abban az időben szerezte be az Ércbányászati Vállalat (Uránbánya) első alkalommal a titánból készült csavarkészleteket.

²⁸ Farkas Béla: Beszámoló a II. nemzetközi Bányamérési Konferenciáról. MTA X. Osztályának Közleményei 1973 6/1-4, 371-374

Az alkalomra különleges plakettet adtak ki titánból, amelyhez a titánt a Szovjetunióban vásárolta a Fémkút, a plakettet az Állami Pénzverő állította elő. Tervét dr. Várhegyi Győző (FKI tud. igazgató helyettese) készítette.

A titán lemezen bevésett szöveg, kékkel színezve: V. / RITKAFÉM KONFERENCIA / MISKOLC / 1976. A szöveg mellett az egyoldalas kémlész érem van felragasztva szintén titánból. Alatta a konferencia szervezőinek az emblémái. RTKB Ritkafém Tárcaközi Koordináló Bizottság, NME Nehézipari Műszaki Egyetem, OMBKE Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, FKI Fémipari Kutató Intézet.

A plakett egyoldalú. Hátoldalára kék posztót ragasztottak.

A titán plakett

Az alaplemez mérete 120 x 70 mm, vastagsága 1,85 mm, a kémlész érem átmérője 47,3 mm, vastagsága a 3 mm, a táblácska a négy emblémával 60 x 15 mm és 1 mm vastag. A nevezetes kettős plakettből 120 db készült. Az átlátszó műanyag tartóba helyezett plakethez egy kis ismertetőt is csatoltak.

Dr. Lázár László: A Fémipari Kutató Intézet utánveretei. Az Érem, 1977/2.35-36. old. ábrával.

Korróziós Állandó Bizottság

Az 1949-ben alakult Gépipari Tudományos Egyesület egyik szakosztályaként alakult meg 1952-ben a GTE Korróziós Szakosztálya. A Magyar Kémikusok Egyesületén belül is létrejött Korróziós Szakosztály. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság koordinálásukra 1961-ben létre hozta a Korróziós Állandó Bizottságot. A gazdasági és társadalmi változások során előállt új helyzetben sok szervezet, intézmény szűnt meg, így 1990-ben a Korróziós Állandó Bizottság is.

Emlékérmek is készítettek. Pontos használatáról nincsen adatunk. Ezeket az érmekeket is valószínű az Állami Pénzverő munkatársa Kovács Dezső készítette.

Előoldalán három soros felirat áll: KORRÓZÓS / ÁLLANDÓ / BIZOTTSÁG.

Hátoldalán a selmebányai tanulmányi érmek kémlész érmeképe látható.

Vert bronz. Átmérője 45 mm, 4,25 mm vastag, 54 g.

Korróziós Állandó Bizottság érme

OMFB Korrózióvédelmi Tanács

Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság a minisztertanács tanácsadó szervezete volt. Országos hatáskörű szervezet, a kutatási és fejlesztési feladatok létesítésénél. A rendszerváltás után kutatás-fejlesztési minisztériumként, egy ideig tárcanélküli miniszter vezetésével működött, majd 1994-ben már minisztériumi osztály lett, majd 2003-ban megszűnt.

A Bizottság korróziós szakterületére hozták létre a Korrózióvédelmi Tanácsot

Az érme előlapján középen az OMFB rövidítés, körben KORRÓZIÓVÉDELMI TANÁCS felirat olvasható. Az érme alsó peremén beütve az AP félhold 835 (Állami Pénzverő, ezüstjel és az ezüst minősége 835 ‰.)

Hátlapjára szintén a selmecbányai akadémia kémlész érmét használták fel.

Vert ezüst, átmérője 45 mm, vastagsága 3,6 mm, 51,3 g.

A Korrózióvédelmi Tanács emlékérmé

Hungarocorr Konferencia Budapest

A Magyar Kémikusok Egyesülete, a festékipar és a korrózióvédelmi kutatás rendszeres találkozóhellyé alakította a Hungarocorr Konferencia rendezvényt, ahol a szakmai konferenciák mellett kiállításon is bemutathatták a résztvevők termékeiket, újdonságaikat a szakma résztvevőinek.

A rendezvények emlékére is készült érem, amelyen a selmezbányai tanulmányi érem kémlész változatát használták fel. Két évből ismerünk ilyen érmet.

1973

Előoldalon középen nagyméretű h betű, felette négyszögben a földgömb. Körirata HUNGAROKORR, 73. - BUDAPEST.

Hátoldalára a selmezbányai kémlész érem került.

Tervezője ismeretlen.

Vert bronz. Átmérő 45 mm, 4 mm vastag.

1976

Teljesen azonos érem, csak a keltezés száma 76.

Hongarokorr 1973, 1976 előlap, azonos hátlap

Hungarokorr 1973

A hazai korróziós kutatásokat és feladatokat fogta össze az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) részeként létrehozott Korróziós Állandó Bizottság. Elhatározásukra, az 1970-ben az OMFB és a Hungexpo által szervezett korróziós kiállításához hasonló módon, a Korróziós Konferenciával egyező időben, három évenként megismétlendő kiállítást szerveztek.

Első alkalommal a BNV területén hozták létre a kiállítást HUNGAROKORR '73 elnevezéssel, amely 1973. szeptember 21-től 27-ig fogadta a szakembereket és a látogatókat.²⁹

A kiállításon külön pályázni lehetett korróziós anyagok, eljárások megoldások bemutatásával. A bírálatot az OMFB végezte. A kiállításon díjermet és a pályázat nyerteseinek pályadíj érmeiket adták át. Az első érme így 1973-ban került kibocsátásra. A díjérem évszáma csak leegyszerűsítve, mint '73 van felírva az érmen. A szöveg is és a csonka évszám is kiemelkedő betűkkel, illetve számokkal került az éremre.

Felirata: HUNGAROKORR / '73 / PÁLYÁZAT / DIJ.

Hátoldalára itt is a jól ismert kémlész érmet használták fel. Alkotója valószínű a miskolci egyetem részére is tervező Kovács Dezső.

Vert bronz, átmérője 45 mm.

A Hungarokorr 1973-as díjérme

Hungarokorr 1976

Három év múlva megrendezték a második kiállítást is. A pályázati díjérem az előzőhöz hasonló. Keltezését jelentő 73-as szám helyett '76 szerepel, a számjegyek itt is kiemelkednek, nem vésettek.

Tehát feltehetőleg a Pénzverde birtokában volt az a verőtő, amelyet a miskolci egyetemnek készítettek. Így az érme hátlapját könnyű volt újra verni. De az előző kiállítási verőtövet is felhasználhatták az előlapon, csak a keltezés számát, a két számjegyet kellett újra elkészíteni.

²⁹ Kádár Márta: Hungarokorr '73. Dolgozók Lapja, 1973.09.15. 6

Hungarokorr 1979

Három év múlva, 1979. október 23-tól 28-ig három kiállítást rendeztek párhuzamosan a BNV Központ Albertirsai úti telephelyén.

-A HUNGAROKORR kiállítást, amelyen 14 ország és Nyugat Berlin 120 kiállítója vett részt. Mivel a sajtóból kiderül, hogy az OMFB a pályázatokat elbírálta, nyilván az előzőkhöz hasonló, '79 keltezésű érme is készült, amelyet nem ismerünk.

-A MIPEL kiállítás a nemzetközi elektronikai kiállítás, amelyre 12 ország 115 kiállítója adott anyagot.

-A PROTENVITA kiállítás, nemzetközi környezetvédelmi kiállítás volt.³⁰

A hármas kiállításnak emlékérme készült. Bemutatjuk. Más adatot nem ismerünk róla.

A három kiállítás érme

Hungarokorr 1982

Ebben az évben is októberben rendezték meg a nevezetes Hungarokorr '82 kiállítást. A rendezője ekkor az OMFB Korrózióvédelmi Irodája és a Hungexpo volt, amelyen 115 kiállító mutatta be anyagát. Köztük a Cserkúti Mezőgép, amely korrózióvédelmet szolgáló berendezésével a pályázaton díjat is nyert.³¹ Tehát ekkor is volt, pályázat és nyilván az előzőkben látott érme is, csak '82 keltezéssel. Az érmet nem ismerjük.

³⁰ Pest Megyei Hírlap, 1979.10.29. 8

³¹ Dani Sándor: Eurocorr, Hungarokorr. Dunántúli Napló, 1982.10.29. 6

Hungarokorr 1985

Az 1985 évi kiállítást is a Vásárvárosban rendezték, április 16-án nyílt meg. A sajtó egy időben öt szakkiállítást említett, de mindkét forrásom csak négyet említett meg (Hungarokorr, Hungaroplast, Limexpo és Mipel).³²

Pályadíj érem

A pályázatot most is díjazták, sőt ez alkalommal kiemelt nívódíj kiadására is sor került, bár erre is az eddigi a pályázatok díjazására használt érmet használták fel.

Az 1985-ben kibocsátásra került díjérmén a keltezést szintén egyszerűsítve, csak a két utolsó számjeggyel írták fel, de az ilyenkor szokásos hiányjelet, amely az előző 1976-os évi érmen még látható, elhagyták, viszont a 85-ös szám már nem kiemelkedő, hanem bevészt számokból áll. Tehát az érmet esetleg többszöri kiadásra tervezték, vagy legalábbis erre alkalmassá tették.

Előoldalon kiemelkedő nagy betűkkel HUNGAROCORR / PÁLYÁZAT / DIJ. Bevésve a keltezés 85.

A díjérmek hátoldalára ismét a selmecebányai tanulmányi érmek kedvelté vált, próbaolvasztással fémmeghatározást végző, u. n. kémlész éremképet választották.

Az érmek vert bronzból készültek az Állami Pénzverdében.

Átmérőjük 45 mm. 3,5 mm vastag, 41, 5 g.

A Nívódíj éremnél csak egy NIVÓ szöveg bevésés utal a nívódíjra.

1985 évi Hungarocorr Pályázati díjérem és Nívódíj érem

Nívódíj érem

Az előző érem kismértékű átalakításával új érmet hoztak létre. A pályázati díjérméből így lett a nívódíj érem, amelyhez a szöveget kellett csak bevéséssel bővíteni. Bevészték a keltezést, esetünkben az 1985 helyett csak a 85-öt és bevészték az érmebe a NIVÓ szöveget is.

Ennek az érmenek is a hátoldalán a selmecebányai jutalomérem kémlész éremképe látható.

³² Pest Megyei Hírlap, 1985.04.17. és Délmagyarország, 1985.04.17.

Kiállítási díjérem

A kiállításokon a bemutatott termékeket is díjazták, amelyre külön díjérem szolgált. Viszont egyedül az 1985-ös kiállítás díjérmét ismerjük. Az érem az alább látható EHRENPREIS (tiszteletdíj) feliratú, amelyből az 1985-ös év során egy ezüst és egy bronz fokozatú érmet sikerült találni.

Az érem előlapján csak a következő szöveg olvasható: HUNGAROKORR / '85 / EHRENPREIS.

Hátoldalán a már jól ismert laboratóriumi próbaolvasztó kemencét ábrázoló, éremkép látható. Vert bronz, és vert bronz ezüstözve. Átmérője 45 mm, vastagsága 4 mm, 44,2 g.

Hungarocorr 1988

1988-ban is megrendezték a nevezetes Hungarocorr szakkiállítást, vele azonos időben több másik szakkiállítással a vásárvárosban. A kiállítás 1988. április 12-től 15-ig volt látogatható.³³ Pályázatról a sajtó nem írt. De egy cikk említi,³⁴ tehát ekkor kiírták a pályázatot és aligha vonható kétségbe, hogy díjérme is volt. Nem ismerjük.

Hungarocorr 1991

1991-ig három évenként rendezték a kiállítást, utána két évenként. Pályázatokat írtak ki, de pályázati díjermeket nem ismerünk.

³³ Luthár Péter: Négy szakkiállítás a vásárvárosban. Somogyi Néplap, 1988.04.14. és Nógrád, 1988.04.13.

³⁴ Varga Károly: A HUNGAROKORR '88 korrózióvédelmi kiállítás és pályázat. Közlekedéstudományi Szemle, 39. (1989) 7. sz. 324-332

Ismert olyan érem is, amelyen nincsen sem kiemelkedő, sem vésett számokkal a keltezés jelezve. Árverésen keltezésenként 1970-el szerepel, de ez így hibás, valószínű a bevésendő keltezéshez készített éremről van szó.

Vaskipari Kutatóintézet 20 éves

Vasipari Kutatóintézet Budapesten 1949-ben alakult. 1969-ben húsz éves fennállásának alkalmára érmet adott ki.

Előlapján közepén háromszintes épülete látható. Az épület felett a vállalat jól ismert rövidítése: VASKUT. Alatta nagyobb méretű 20-as számon 1949-1969. Körirata: VASIPARI KUTATÓ INTÉZET BUDAPEST.

Hátoldalára a kémlelész éremképet választották.

Vert bronz, átm 45 mm. 4,5 mm vastag, 52,6 g.

Vaskut 1969

Vaskipari Kutatóintézet 25 éves

A Vasipari Kutatóintézet 1974-ben 25 éves fennállására újra kiadta az előzőben látott érmét. Eltérés csak a 25-ös számban és az 1949-1974 évszámban van.

Hátlapján most is a kémlelész ábra van elhelyezve.

Vert fehérfém. Átm. 45 mm. 4,5 mm vastag, 52 g.

Vaskut 1974

Fémkohászati Napok 1989

A fémkohászat napját 1989. október 11-13 közt rendezte a Metalloglobus, a Magyar Tudományos Akadémia Központi Fizikai Kutatóintézete, a Csepel Művek és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület.

Az érme előoldalán felül a jól ismert Weiss Mannfréd egybefont WM monogramja alapján kreált V M a Csepeli Vasmű jelvénye, alul pedig az OMBKE jelvénye látható. Az érme közepén VI. FÉMKOHÁSZATI / NAPOK / 1989. október 11-13. felirat olvasható.

Az érme köriratán a rendező egyesületek, intézmények neve van felírva: * CSEPEL MŰVEK FÉMMŰ * OMBKE * METALLOGLÓBUS * MTA-KFKI.

Az érme hátoldala ismét a selmecbányai kémlészeti tanulmányi érme került.

Vert fehér fém, átmérője 45 mm, 3,6 mm vastag.

A VI. fémkohászati napok érme

Hungexpo Metal Art 1998

A Metal-Art Zrt 1993-ban alakult az Állami Pénzverő jogutódjaként. Az érme reklám célra készült.

Előlapjára a selmecbányai jutalomérem pénzverést ábrázoló éremképét, a pénzverő golyósprést vették át. Felirata felül HUNGEXPO / METAL ART.

A Metal Art érme

Hátoldalon KARÁT CARAT KARÁT CARAT felirat négyzög körül. Középpontban kidomborodó drágakő képe látható. Balra '98 csonka évszám, jobbra fordítva ugyanez: 86, Vert, ezüstözött bronzérem. Átmérője 23 mm
Nyilván a Metal Art, tehát a pénzverde is verte.

Az Akadémia emlékérméi

Száz éves a selmebányai Bányászati Akadémia

Az ezüstérem

Az emlékérmét Karl Radnitzky (Bécs, 1818. november 17. – Bécs, 1901. január 10.) kiváló osztrák éremművész, a bécsi pénzverde vésnöke, majd az Iparművészeti Akadémia tanára készítette és a bécsi verdében állították elő.

A bronzérem

E.: Középen vonalkörben Mária Terézia jobbra néző mellképe, alatta balról babér- és jobbról olajág. Körirata: A MARIA THERESIA HUNG: REGE METALLICORUM ACADEMIA. A mellkép és a levélágak kereszteződése alatt C. RADNITCZKY mesterjegy.

H.: Trónuson szemben ülő levélkoszorús nő, a tudomány istenasszonya. Jobb lábát zsámolyon nyugtatja. Bal kezében égő bányamécsest, jobbjaiban nyitott könyvet tart. Lapjain négy kristálycella ábrájával.

Háttérben Selmezbánya távlati képe. Alatta Selmezbánya címere, amelyet két bányamanó tart. Szabad kezükben nyeles ék illetve kalapács. Körirata: SCHEMNICII CONDITA 1770 PRIMUM SECULUM CELEBRAT 1870 Az érem verőtöve is ismert.

Vert arany, átmérője 69,5 mm.

Vert ezüst, átmérője 69,5 mm, 125 g, MNM. 15 db készült.

Vert bronz, átmérője 69 mm, 4,5 m vastag, MNM. Összesen 530 db készült.

1. Die Königl. Ung. Berg u. Forstakademie in Schemnitz. Fünfkirchner Zeitung. 1871.07.26.
2. C. Ernst: Schemnitzer Jubileum-Medaille. Numismatische Zeitschrift, 1871. 317-318
3. Katalog der Münzen- und Medaillen-Sammlung des k. k. Hauptmünzamt in Eien, Wien 1904
4. Gohl Ödön: Magyar iskolák érmei. Numizmatikai Közlöny, 8. (1909). 93-94 old. Nr. 103
5. Horsky, Johann: Sammlung Horsky. Münzen und Medaillen der Oesterreichisch-unfarischen Monarchie. Frankfurt am Main. Adolf Hess nachf. 1910-1911. No. 6947
6. Csányi Károly: Budapesti gyűjtők és művészek érem Numizmatikai Közlöny, 8. - és plakettkiállítás Budapest 1924. No1739
7. Hlinka, Jozef: Medaliérstvo na Slovensku od 16. po začiatok 20. storočia. Pallas, Bratislava, 1976. 35-37, 79. old. XXI-XXX.
8. Müseler, Karl: Bergbaueprägung I-II. Preussag Aktiengesellschaft, Hannover, 1983. 71-72
9. Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek OMBKE 1983.17. old. No. 11.
10. Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek A magyar bányászat évezredes története. III. k. OMBKE. Bp. 2001. 323 old. No. 107
11. Király Csaba József: Egykori magyar vármegyék és települések érmei II. Felvidék 5. : Pöstyéntől-Zselizig. Éremtani Lapok 156. sz. (2016. május.) 6. old, No. 146
12. Bene Attila: C Radnitzky Wienae. Carl Radnitzky bécsi éremművész élete és alkotásai. Argumentum Kiadó MNT. Budapest, 2017. 222.

A Bányászati és Erdészeti Akadémia új épülete 1892

Az Akadémia régi épületeit folyamatosan javították és újakat építettek. Az alábbi képeslapon látható „Erdészeti palota” 1889-1890-ben épült. Az 1890/91-es tanévet már itt kezdték, de csak 1892-ben került sor az ünnepélyes felavatásra, amelyről az érem készült.

A Bányászati és Erdészeti Akadémia Erdészeti palotája

Előlapján látható az impozáns épület főhomlokzata. Alatta GERL K mesterjegy, Gerl Károly körmöcbányai vésnök és éremtervező művész névjele. Vonalkörök között a körirat: A M KIR BÁNYÁSZATI ÉS ERDÉSZETI AKADÉMIA.

A körirat a hátoldal köriratával folytatódik: UJ ÉPÜLETÉNEK FELAVATÁSA * 1892 *

Az érem közepén két egymásba fonódó tárcsapajzs. A bal oldalt a bányászjelvény szalaggal átkötve. Jobbra öt tölglevélből összeállított csillag, az erdész akadémisták jelvénye. Alattuk K. B. a körmöcbányai állami pénzverde jegye.

Vert ezüst, átm. 36 mm. 22,47 g. MNM. 105 db készült ezüsből.
Vert bronz, átm. 36 mm. MNM. Oroszlányi Bányászati M.

Az erdészeti palota átadására készült emlékérem

1. Gohl Ödön: Magyar iskolák érmei. Numizmatikai Közlöny, 8. (1909). 94 old. Nr. 104
2. L. Huszár - B. Procopius: Medaillen- und plakettenkunst in Ungarn. Budapest 1932. 238, No.2538
3. H/uszár/ L/ajos/: Körmöcbányán 1868-1912 években vert emlékérmek jegyzéke Numizmatikai Közlöny, 48-49. (1949-1950) 52. old. No. 31
4. Hlinka, Jozef: Medaliérstvo na Slovensku od 16. po začiatok 20. storočia. Pallas, Bratislava, 1976. 79. old.
5. Széles Lajosné: Bányászati Múzeum Érem- és Plakettgyűjteménye Oroszlány. Oroszlány Szénbányák soksz. 1982. 8
6. Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek A magyar bányászat évezredes története III. K. Bp. 2001. 324, No. 108

A Bányászati és Erdészeti Akadémia Atlétikai Clubjának érme

A selmecebányai bányászati tanintézetben már 1860-ban megalakult sportegyesület az Atlétikai Club. Kezdetben a Leányvárban, majd a Zöldfa vendéglőben és az Óvárban tanulták a kardvívást, itt tanulták a gimnasztikát és a korcsolyázást is.

A sportversenyek díjazásáról egy szép érme maradt, amely 1890-ben készült Körmöcbányán. Előlapján szép sportcímer látható. A címerpajzsban egy kéz súlyzót tart, mögötte két kard van keresztbe téve. Körülötte négy E betű. A címeren lévő szembenéző sisak koronáján egy kardos páncéltöltetű vitéz áll. Körirata vonalkörök között: BÁNYÁSZ ÉS ERDÉSZ AKADEMIAI ATHLÉTA CLUB SELMECZBÁNYÁN 1890.

Az érme hátlapján balra cser, vagy tölgylevelekből álló koszorú, jobbra olajágból koszorú, ami felül nyitott, alul szalag fogja össze. Középen üres tábla, amelyre akár nevet, akár sportágot lehetett bevésni. Felette AZ / ÉRDEMNEK felirat. A tábla alatt K. B. a körmöcbányai pénzverde jegye. Mesterjegye nincsen, de Sziget István adatai alapján Gerl Károly mintázta.

Az érmen fül van, belefűzve nagyobb karika, amelyhez kék-fehér szalag tartozik.

Arany, ezüst és bronz fokozata volt. Vert ezüst átmérője 39 mm, 33,7 g.

1. Lajos Huszár und Béla Procopius: Medaillen- und Plakettenkunst in Ungarn. Budapest. 1932. Verlag des Vereins der Medaillenfrenunde. 241. old. no. 2602
2. Szigeti István: Körmöcbányán vert magyar emlékérmek adatai. Numizmatikai Közlöny, 50-51. (1951-1952) 65 No. 25
3. Király Csaba József: Egykori magyar vármegyék és települések érmei, II. Felvidék 5.: Pöstyéntől-Zselizig. Éremtani Lapok, 156. sz. (2016, május) 7

Az Akadémiát 1904-ben főiskolai rangra emelték. Ezért a sportérmet 1908-ban új felirattal, újra mintázhatta Gerl Károly.

Bár az érem ábrája nem változott, de kis mértékben eltér a korábitól. A belső vonalkört a címer sisakdíszje miatt ezen nem megszakította, hanem megemelte. Az új szöveg: SELMECZBÁNYAI FŐISKOLAI ATHLETIKAI CLUB.

Ez is arany-, ezüst- és bronzszínűk megfelelően készült 39 mm átmérővel.

1. H/uszár/ L/ajos/: Körnöcbányán 1868-1912 években vert emlékérmek jegyzéke. Numizmatikai Közölny 48-49. (1949-1950. 52. No. 93.

2. Balázs Károly. Egyetemi, fő- és középiskolai sportérmek a kezdetektől 1945-ig. Éremtani Lapok, 148. sz. (2014. december) 8.

A sportérem első kiadása, arany és ezüst változat

A sportérem főiskolai felirattal

Kétszáz éves a Selmecei Bányászati Akadémia 1963

Az érmet a Selmecebányán (Banská Štiavnica) a Selmecebányai Bányászati Akadémia 200 éves alapítása emlékére, 1964-ben rendezett tudományos konferencia résztvevő részére adták ki. Az Akadémia létrejöttét viszont Nikolaus Joseph von Jacquin 1763 évi kinevezésétől számolták. Az érmet a Körmöcbányai szlovákiai pénzverde készítette. Tervezte B. Kudymová.

Előlapján középen a tudomány istenasszonya ül szemben. Baljában bányamécsest tart, jobb kezében nyitott könyvet. Mellette balra és jobbra, kis méretben Selmecebánya néhány jellegzetes részlete látható. Alatta a mesterjegy: B. KODYMOVÁ.

Körirata. MEMORIAE ACADEMIAE SCIENTIARUM MONATISTICARUM – 200. Hátoldalán középen Selmecebánya régi címere, felette a bányászjelvény. Körirata: ANTE DUCENTOS ANNOS SCHEMNICII CONSTITUTAE – 1763.

Vert bronzérem. Átmérője 70 mm.

Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek A magyar bányászat évezredes története III. K. Bp. 2001. 324-325, No. 110

Slavkovský Jozef: Slovak mining education in medals. Banické Školstvo na Slovensku v medailérskej tvorbe. Európske baníctvo a hutníctvo včera a dnes. Košice, 2013.06. 07. 3. oldal /ábrával/

A szlovák érem

Kétszáz éves a Selmeci Bányászati Akadémia, Peithner emlékérem

A bányászati akadémia alapításának 200 éves évfordulójára magyar emlékérem is készült, de az alapítás évét 1770-nek tartották és az érem 1970-ben látott napvilágot.

Az érem főszereplője Peithner professzor.

Johann Thaddäus Anton Peithner von Lichtenfels családja tiroli eredetű. Boži Dar-ban született 1727. április 8-án. Bécsben halt meg 1792. június 22-én. Piarista neveltetés után, a prágai egyetemen filozófiát és jogot tanult. Kincstári alkalmazottként a csehországi bányászati és pénzverdei hivatal levéltárosa. 1761/1762-ben kidolgozott tanulmánya a csehországi bányászati és kohászati képzés átszervezésére és a főiskolai szintű képzésre, Selmecbányán valósult meg. Előbb Prágában bányajogot tanított az egyetemen. 1772-ben Selmecbányára nevezték ki. Könyvgyűjteményét (1392 kötet) és ásványgyűjteményét (2000 db) az Akadémiának megvásárolták. 1791-től Bécsben a birodalom bányászati és kohászati főfelügyelője. A selmecbányai akadémia létrejöttében és működésében betöltött kiemelkedő szerepe miatt Miskolcon az egyetemen is szobra áll.

Arcképét egy metszet ábrázolja.

Arcképe

E.: JOHANN THADDÄUS PEITHNER körirat. Középen Johann Thaddäus Peithner mellképe, alatta bányászjelvény. Peithner bal válla alatt KOVÁCS mesterjegy.

H.: Középen öt bányász, kettő áll, az egyik magyaráz és balra mutat. Eltérő sapkája miatt talán a bányatiszt. A többinek a nyakat is védő, csuklyaszerű fejfedője van. Hárman a földön ülnek, illetve egy térdel. Mögöttük megrakott csille. Körben A SELMECI BÁNYÁSZATI AKADÉMIA ALAPÍTÁSÁNAK EMLÉKÉRE. + 1770 +

Kovács Dezső (*1921) munkája 1970.

Ezüst, peremén ezüstjel, 935 ‰ ezüsttartalommal, 131,34 g. Átmérő 69,5 mm. /Darabanth/ Slavkovský 60 mm-t adott meg?!

Bronz, ezüstözve, átmérő 70 mm /Roznai/

Bronz, nikkelezve, átmérő 70 mm. /Bányászat évezredes története/

Bronz átmérő 69,65 mm, vastagság 4,75 mm. /szerző gyűjt./

1. Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek OMBKE 1983. 17. old. No. 14.

2. A Komlói Múzeumban található bányász-, kohász- és öntésmotívumú jelvények, érmek, plakettek. /1985/. KM.lsz. 71. 9.1.

3. Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek A magyar bányászat évezredes története III. K. Bp. 2001. 325, No. 111

4. banyaszmult.uw.hu/SZ.htm

5. Slavkovský Jozef: Slovak mining education in medals. Banické Školostvo na Slovensku v medailérskej tvorbe. Európske baníctvo a hutníctvo včera a dnes. Kosice, 2013.06. 07. 3. old. A magyar Peithner érmet bemutatja ábrán hibás mérettel.

6. Darabanth 265. Gyorsárverés 2016. No. 30815 Az ábra átengedéseért köszönetet mondok.

A Peithner érme ezüst és bronz

Kétszázötven éves a hazai bányászati és kohászati felsőoktatás 1985

Az emlékplakett az 1735-ben Selmecebányán indított bányászati oktatástól kezdi az éveket számolni. A plaketten a bányatisztképző egyik első jelentős tanára, Mikoviny Sámuel arcképe szerepel. Arcmását egy régi metszet őrzi, ahol térképeivel ábrázolják.

Mikoviny Sámuel mérnök, tanár és térképész elszegényedett nemesi családból származott. Áldorfalván, (Nógrád vm.) született 1698-ban, a Vág szabályozásakor megfázott és meghalt Trencsén körül 1750. március 23-án.

Evangelikus líceumban Bél Mátyásnál tanult, majd 1721-22 Altdorf, 1723-24 Jena egyetemén tanult, és mérnöki oklevéllel még Bécs és Berlin mellett Párizsban is képezte magát. 1725-ben Pozsony vármegye mérnöke. 1735-től a selmecebányai bányászati tanintézet egyik első tanára. Mint katona őrnagyi rangban hadi térképeket készített gyakran a tűzvonalban az osztrák örökösödési háborúban. Buda várának újjáépítését is tevei alapján kezdték meg.

A plakett:

E.: Jobbra Mikoviny Sámuel kissé jobbra tekintő mellképe. Alatta aláírásként Samuel Mikoviny. Mellette a felirat 250 / ÉVES / A HAZAI / BÁNYÁSZATI / ÉS / KOHÁSZATI / FELSOROKTATÁS. Szignálatlan.

A plakett két oldala

H.: Szokatlanul hosszú egyetemtörténeti leírás 16 sorban:

1735. BÁNYATISZTKÉPZŐ ISKOLA SELMEC-
BÁNYA, 1763 BÁNYÁSZATI AKADÉMIA
SELMECBÉNYA, 1838. BÁNYÁSZATI ÉS
ERDÉSZETI AKADÉMIA, SELMECBÁNYA.
1904. BÁNYÁSZATI ÉS ERDÉSZETI FŐISK-
KOLA, SELMECBÁNYA, 1949. BÁNYÁSZATI
ÉS ERDÉSZETI FŐISKOLA SOPRON, 1922.
BÁNYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐIS-
KOLA SOPRON, 1934. JÓZSEF NÁDOR
MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI
EGYETEM BÁNYA- KOHÓ- ÉS ERDŐMÉR-
NÖKI KARA, SOPRON, 1949. NEHÉZIPARI
MŰSZAKI EGYETEM / BÁNYA- KOHÓ-
ÉS GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR/, MISKOLC,
1981. ÁLLAM ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
MISKOLC

A plakett készítőjének a nevét nem ismerjük. Mérete 107 x 88 mm. Valójában íves oldalakkal határolt téglalap, amelynek a sarkait is lekerekítették.

Vert bronz, a bemutatott képen korróziós foltok látszanak.

A magyar műszaki felsőoktatás 250 éves

Ez az érme is a selmecebányai múltat idézi.

E.: Középen, kissé jobbra elhelyezve Mikoviny Sámuel arcképe látható, mellette a neve: MIKOVINY / SÁMUEL felirat. Alatta egy babérág. Körben: A MAGYAR MŰSZAKI FELSŐOKTATÁS – 1735-1985 felirat, amelyet az arckép alatti sorban fejeztek be: 250 ÉVES.

H.: Középen az oktatás fontos állomásai baloldalt, Selmecebányán a leányvár régebbi állapotú képe, jobboldalt a soproni Hűség torony, középen a miskolci Avas TV és kilátó tornya. Köriratszerűen az épületeknél balra SELMECBÁNYA 1735, felül MISKOLC / 1949, Jobbra SOPRON 1919. Alul B GY. Bognár György mesterjegye.

A műszaki felsőoktatás 250 éves érme két oldala

Vert érem. Bronz és fehérfém változata is van. Mednyánszky Miklós bemutatta a hátoldal gipszét is (190 mm). Átmérője 42,5 mm.

Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek A magyar bányászat évezredes története III. K. Bp. 2001. 326, No. 113

Az Akadémia emlékérméi közé sorolhatjuk még az alábbi két tanszéki emlékérmét.

Száz éves a fémkohászattani tanszék

Felirata szerint a tanszéket 1870-ben hozták létre a Selmecebányai Bányászati Akadémia átszervezésekor.

E.: Vonalkörök között a körirat: 100 ÉVES A FÉMKOHÁSZATTANI TANSZÉK ❖1870-1970 ❖. Az érem ábrája egy fémolvasztó és egy kovácsoló mester régi ábrázolása.

H.: Vonalkörök között a körirat: SCHRÉDER REZSŐ ++ 1870 -1888 ++. Középen Schröder Rezső szembe néző arcképe.

Schröder Rezső 1826. április 16-án született Besztercebányán. Gimnáziumot Vácon végzett, majd Selmecebányán tanult bányászatot, kohászatot 1846-1850-ben. Gyakornok majd különböző helyeken kohászati ellenőr. 1870-1887-ig tanított a Selmecebányai Akadémián fémkohászatot. Ekkor nyugdíjba ment és Selmecebányán hunyt el 1888. április 14-én. A fémkohászat mellett kohóüzemek telepítése és a pénzverés is érdekelte.

Az érmet Kovács Dezső mintázta és a Pénzverdében készült.

Vert bronz. Átmérője 55 mm. /Roznai/

Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek 1526-1982. OMBKE. Budapest, 1983. 18. old. No. 15

Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek A magyar bányászat évezredes története III. K. Bp. 2001. 327, No. 116

A Schröder érem két oldala

Száz éves a vaskohászattani tanszék

Ez a tanszék 1872-ben a Selmecebányai Bányászati Akadémia idejében alakult. 1972-ben ünnepelte 100 éves jubileumát a Nehézipari Műszaki Egyetem Miskolcon. Emlékére érmet készítettek Csúcs Viktória éremművésszel.

E.: Kiemelkedő vonalkörben a körirat: A NME VASKOHÁSZATTANI TANSZÉKE ·1872 – 1972 ·. Középen nyitott babérkoszorúban felül öntőüst, mögötte a bányászjelvény. Alatta 100 / ÉVES felirat.

H.: Körirata: ID. KERPELY ANTAL ❖ 1837 – 1907 ❖ Középen Kerpely Antal balra néző arcképe. A nyaka mellett jobbra CSV mesterjegy.

id. Kerpely Antal a magyar vaskohászat történetének kiemelkedő alakja. 1837. február 5-én született Kürtösön (Arad vm.) Tanulmányai után előbb vaskohóban dolgozott, majd Bécsben az állami vasútnál titkár. Ösztöndíjjal tanul Selmecbányán, 1862-ben végzett. Különböző kohóüzemekben dolgozott. 1866-ban Selmecbányára hívták, 1872-ben szervezték meg a vaskohászattani tanszékét, ahol tanszékvezető lett. 1877 MTA tag. 1881 a magyar kincstári vasgyárak igazgatója, miniszteri tanácsos. Szakirodalmi munkássága is jelentős.

Az érem vert bronz. Átmérője 56 mm. /Roznai/

Roznai István: Magyar bányászati és kohászati érmek 1526-1982. OMBKE. Budapest, 1983. 18. old. No. 16

Káplánné, Juhász Márta, Schudich Anna: Bányászati érmek, plakettek. A magyar bányászat évezredes története III. K. Bp. 2001. 327, No. 117

A Kerpely érem két oldala

Tartalomjegyzék

A Selmecebányai tanintézet érmei	3-19
A bányászati szakképzés Selmecebányán	3-7
A bányászati oktatás tanulmányi érmei	7-19
A bányaművelés jutalomérme	12-14
A fémvizsgálat, vagy kémlészet jutalomérme	14-16
Bányamérés és földmérés jutalomérme	16-17
A pénzverés jutalomérme	17-19
Matthaeus Donner az érem tervezője	20-21
A selmecebányai tanulmányi érmek utóélete a Miskolci Egyetemen	22-25
Nehézipari Műszaki Egyetem Miskolc, Bányamérnöki Kar	22-23
Nehézipari Műszaki Egyetem, Kohómérnöki Kar	23-24
Miskolci Egyetem, Kohómérnöki Kar	24
Nehézipari Műszaki Egyetem, Gépészmérnöki Kar	24-25
A selmecebányai tanulmányi érmek más célú felhasználása	26-37
Nemzetközi Kohászati Konferencia 1970.	26
Nemzetközi Bányamérési Konferencia 1972.	27
Ritkafém Konferencia Miskolc 1976.	27-28
Korróziós Állandó Bizottság	28
OMFB Korrózióvédelmi Tanács	29
Hungarocorr Konferencia Budapest	30
Hungarokorr 1973	31
Hungarokorr 1976	31-32
Hungarokorr 1979	32
Hungarokorr 1982	32
Hungarokorr 1985	33
Hungarokorr 1988	34
Hungarokorr 1991	34-35
Vaskipari Kutatóintézet 20 éves	35
Vaskipari Kutatóintézet 25 éves	35
Fémkohászati Napok 1989	36
Hungexpo Metal Art 1998	36-37
Az Akadémia emlékérmek	38
Száz éves a selmecebányai Bányászati Akadémia	38-39
A Bányászati és Erdészeti Akadémia új épülete 1892	36-37
A Bányászati és Erdészeti Akadémia Atlétikai Clubjának érme	40-42
Kétszáz éves a Selmecebányai Bányászati Akadémia 1963	42
Kétszáz éves a Selmecebányai Bányászati Akadémia, Peithner érem	43-44
Kétszázötven éves a hazai bányászati és kohászati felsőoktatás	45-46
A magyar műszaki felsőoktatás 250 éves	46-47
Százéves a fémkohászattani tanszék	47
Százéves a vaskohászattani tanszék	47-4
Tartalomjegyzék	49

Névmutató

Agricola, Georgius	13, 15
Balázs Károly	41
Becker	20
Bél Mátyás	41
Bene Attila	39
Boda, Nikolaus	6
Bognár György	46
Borbándi Erik	16
Csányi Károly	39
Cséti Ottó	7
Csúcs Viktória	47
Dallos Ferencné	22, 23, 24, 25, 27, 28
Dani ándor	32
Darabanth	44
Delius, Christoph Traugott	7, 8
Donner, Anton Sebastian	20
Donner, Georg Rafael	20
Donner, Ignaz	20
Donner Mathias	20
Donner Matthaeus	11, 12, 16, 17, 21
Donner, Peter	20
Doppler, Christian	7
Ernst, Karl	21, 39
Faller Jenő	11
Fiala-Radnitz	14, 15, 16, 17, 19
Farbaky István	7
Farkas Béla	27
Franz Xaver von Saxon	7
Fülöp József	14, 17
Gerl Károly	39, 40
Gohl Ödön	10, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 39, 40
Hägele, Ingrid	16
Hermann Emil	7
Hess, Adolf	39
Hlinka, Jozef	10, 14, 15, 17, 19, 20, 39, 40,
Horsky, Johann	39
Huszár Lajos	14, 15, 16, 17, 19, 40, 41
Jacquín, Nikolus Joseph von	6, 7, 42
Jamery-Duval, Valentin	10
Kádár Márta	31
Káplánné Juhász Márta	9, 14, 15, 17, 19, 39, 37, 40, 42,44, 47, 48
Káplár László	18
III. Károly király	3
Kerpely Antal	7, 47, 48
Király Csaba József	39, 40
Kodymová, B.	42
Kovács Dezső	22, 28, 31, 44, 47
Lázár László dr.	28

Luthár Péter	34
Mária Terézia királynő	5, 11, 12,14, 15, 16, 17, 19, 21, 35
Mednyánszky Miklós	11, 47
Mihalovits János	10
Mikoviny Sámuel	7, 45, 46
Montenuovo, herceg	14, 16, 19
Müseler, Karl	39
Peithner, Johann Taddäus von Lichtenfels	5, 7, 10, 11, 19, 42, 44
Peterhänsel, Richard	16
Quelmatz, Paul Arnold – Wener	7
Radnitzky, Karl	38, 39
Raýman János	20
Reimbs, Johann Christofer	3
Richter, Benedikt	20, 21
Roznai István	14, 22, 23, 24, 25, 39, 40, 44, 47, 48
Ruprecht Antal	7
Sachsen, Franz Xaver von	7, 8
Schenek István	7
Schikora, Andreas	16
Schenk, Georg W,	22, 24, 25,
Schmidt, Franz Anton	9, 10,
Schönwisner István	7, 17, 19
Schröder Rezső	47
Schudik Anna	9, 14, 15, 17, 19, 39, 37, 40, 42,44, 47, 48
Scopoli, Giovanni Antonio	7
Slavkorsky, Jozef	42, 44
Szalay József	27
Széles Lajosné	15, 16, 19, 22, 23, 27, 40
Szigeti István	40
Thime	20
Toda, Guisepppe Antonio (Josef Anton)	12,14, 15, 17, 19, 21
Trattner, Thomas	10
Troger, Paul	21
Valentin, Jamery-Duval	10
Varga Károly	34
Várhegyi Győző dr.	28
Weiss Mannfred	32
Wirth, Anna Maria	21
Wirth, Paul	21
Zsámboki László	3, 8, 22,

Helynév mutató

Áldorfalva (Nógrád vm.)	45
Altdorf	45
Balatonfüred	26
Bécs	10, 17, 18, 20, 21, 38, 39, 40, 43, 45, 48
Berlin	16, 32
Besztercebánya	47
Boži Dar	43

Bratislava	10, 14, 17, 19, 20, 39,40
Buda	45
Budapest	7, 9, 10, 14, 16-19, 22-25, 27, 30, 35, 39-44, 47
Csepel	32, 33
Cserkút	32
Esslingen	20
Frankfurt am Main	39
Freiberg	7, 8, 9
Gyöngyös	16
Hannover	39
Jachimov	3
Jena	45
Kassa (Kosice)	42, 44
Komló	44
Kongsberg (Norvégia)	7
Körmöcbánya	17, 39, 40
Kürtös (Arad vm.)	48
Leipzig	7
Miskolc	3, 4, 6, 8, 21-28, 43, 46, 47
Oravica	3
Oroszlány	16, 19, 22, 23, 27, 28, 40, 45,
Párizs	17, 41
Pécs (Fünfkirchen)	39
Pest	16, 17, 19, 32, 33
Potosi (Bolivia)	7
Pozsony	41
Pöstyén	40, 43
Prága	7, 27, 39
Sankt Joachimsthal	3
Selmecebánya	1, 3-9, 11, 21-24, 26, 30, 38-48
Sopron	7, 46
Szomolnok	3
Trencsén	45
Vác	47
Wien (lásd még Bécs)	3, 5, 10, 11, 14, 16, 17, 19, 21
Zseliz	40